Öbür dünyadan : 3

Çok tohaf şey şu mezarlık, bir uzatsam elimi
Tutacağım sanıyorum Fâtihi ve Selimi

Sonra fakat haddin varsa buluver de sen tanı
İskeletler arasında meşhur Kösem Sultanı

Bir tarafta bin kaçık var, bir tarafta bin hacı
Sağ kolunda Büyük Katrin, solundaysa Baltacı

Belli değil gerçi artık ne kemiği, ne cildi
Gidip gördüm gene fakat geçenlerde Roçildi

Haberi yok, olanlardan denizde ve karada
Lâkin gene aklı fikri sâde işde, parada!

Muhtekirler pazarında kurup kuytu bir pusu
Her geçene şunu diyor eski meb'us Karasu:

Ne Allah var, ne insanlık benim aslâ tasamda
Altınlarım sağlam dursun yeter şimdi kasamda!..

Gördüm nece şuh kadını, nece kıskanc kocayı
Gördüm Deli İbrahimi, gördüm Cinci Hocayı

Gördüm hele Avrupanın çakal huylu kurdunu
Yağma için savaşırken nece yoksul yurdunu

Boksörleri pek yavanmış dedim lâkin bu ringin
Dinliyerek sözlerini Ciyanonun, Göringin!

Onların da burda çünkü çürümüş bin eşi var
Nece devlet iskeleti, nece kayser leşi var!

Dünle bu gün birbiriyle bacanak ve enişte
Geleceği nasıl şimdi görmeyeyim geçmişte?

Baştanbaşa harab olmuş bir çok Çinli ve Leh var
Lâkin gene zulme âşık milyonla da ebleh var!

Bu ne kanlı komedyadır ve ne gülünç hâile
Musolini, Badoğliyo, Selâsiye Haile!

Boş kafayla, loş gönülden geliyor her tehlike
Ne Napolyon sezmiş bunu, ne Mareşal Moltike!

Fazıl Ahmed AYKAÇ

Millet kürsüsünde

"Mukataa" dan çıkan bir mesele karşısında

Yazan: Refik İnce

Hükûmet Meclise bir lâyiha gönderiyor. İsmi, (bina ve arazi vergilerinden istisna edilmiş olan mukataalı gayri menkullere kıymet takdiri hakkında kanun) dur.

Bu kanunun hedefi; kendilerinden mukataa alınmak lâzım gelen bir takım gayrimenkullerin, vergiden muaf olmaları dolayısile kıymetlerinin takdir edilmemiş olması yüzünden, kıymet üzerinden alınan mukataanın da alınamamasının önüne geçmek ve binaenaleyh vakfın zayi olmakta bulunan hukukunu temin etmektir.

Malûmdur ki; (mukataa: Arsası vakıf ve üzerindeki binaları, ağacları mülk olan akarda mutasarrıf tarafından vakfa verilmek üzere arsa için tayin edilmiş olan senelik icar bedelidir.) İşte bu icar, 1931 senesine kadar vergi kıymetleri esası üezrinden binde iki buçuk olarak eline gelmekte idi. Fakat o tarihte neşredilen (bina vergisi kanunu):

1— Devlete, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen teşekküllere ve belediyelere aid olup irad getirmiyecek bir cihete tahsis edilen binaları,

2 — Ecnebi devletlere aid olup sefarethane ve konsoloshane ittihaz edilen binalar ve müştemilâtını,

3 — Münhasıran dinî hizmetin ifasına mahsus ve umuma açık bulunan ibadethaneleri ve müştemilâtını,

4 — Meccanî olmak şartile hastane, sanatoryom ve hamamlarla alelıtlak eytamhane ve darülâcezeleri,

5 — Umumî menafie aid müesseseler binalarını,

Vergiden affetmişti. Bu af dolayısile bu binalara da kıymet takdir olunmasına lüzum görülmemişti. Bunun neticesi olarak da, bina kıymetine müsteniden alınmakta olan binde iki buçuk mukataanın da tahsiline imkân kalmıyordu.

Aslı mevcud ve fakat tahsili yolu kapalı kalan bu (mukataa) hakkının istifası için, hükûmet bu defa 1938 tarihinde yeni bir kanun teklif etti ve bu kanun hükmünü 7 temmuz 1939 tarihli diğer bir kanunla tevsi etti. Bu kanuniarla (devlete, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen teşekküllere ve belediyelere aid mukataalı binalarla vergiden muaf tutulan arazi ve arsalar) ın hususî idare usulile kıymetlerinin takdir edilebileceği gösteriliyordu.

Her nedense veya her nasılsa vergi muafiyetine dahil diğer yukarıda saydığımız (2, 3, 4, 5) inci fıkralardaki binalar bu kıymet takdiri çerçevesine alınmamış bulunuyordu .

İşte şimdi hükûmet, bunlar hakkında da, diğer iki evvelki kanun gibi kıymet takdirine müsaade istiyor ve binaenaleyh 1939 senesindenberi kendilerinden (mukataa) istenmiyen bu yerlerin de kıymetleri takdir edildikten sonra eskisi gibi mukataalarının tahsili yolunun açılmasını arzu ediyordu .

Mecliste, böyle bir (hak) kın evvelce iskat edilip edilmediği ve bunun yeniden ihdası lâzım olup olmadığı hakkında bir şey görüşülmedi. Yalnız lâyihanın (bu kanun neşri tarihinden muteberdir) maddesi gelince, Bütçe encümenine Vakıflar Umum müdürlüğünden bir sual soruldu:

— Siz bu kanunu geçen senelerin mukataalarına da teşmil edecek misiniz?.

Bütçe encümeni mazbata muharriri, bu sualin cevabını vermeğe burada lüzum olmadığını ve bu hususta umumî hükümlerin cereyan edeceğini söylemesine mukabil, Vakıflar umum müdürü verdiği izahatla müruru zaman haddine kadar bir müddet maziye rücu edilerek bu mukataanın taleb edileceğini ve bu müddetin de beş sene olarak tespit edilmiş olduğunun (tevhidi içtihad kararı) na müstenid bulunduğunu anlattı. Bu iki mütalea şöyle bir itirazla karşılandı:

— Vazıı kanun bir binayı vergiden müstesna tutunca tahsili o verginin alınmasına müstenid olan kıymeti de kaldırmış ve binaenaleyh o kıymet üzerinden alınan icar bedelini de affetmiştir. Muntazaman borcunu vermekte olan bir vatandaştan ,bir kanun hükmünün tatbiki neticesi o borc istenmezse kabahat alacağını almıyanda mıdır, yoksa borcunu vermiyende midir? Şimdi her sene için borcunu vermeğe hazır bir borcluya geçmiş zamanlara rücula (beş senelik mukataaını ver!) demekte haksızlık ve tahammülünün üstünde bir mükellefiyet tahmili yok mudur? Nerede kaldı ki, bu günkü gayrimenkul kıymetlerile geçen sene ve daha evvelki seneler gayrimenkul kıymetleri arasındaki fark, bu borcluların aleyhine ayrı bir yük teşkil etmektedir. Bu cihetin emsaline uygun düşmesi için elimizde mikyas nedir?

Bütçe encümeni mazbata muharriri, (mukataa) hakkının kaldırıldığına veya affine dair elde bir kanun hükmü bulunmadıkça, bunun borclu üzerinde bir mükellefiyet olarak sabit durduğunu ve ancak bu borcun istifasına vasıta olan kıymet takdiri keyfiyetinin bir müddet kaldırılmış olmasının esas hakkı iptale sebeb teşkil etmiyeceğini söyledi. Diğer kıymet farkından doğacak zorluk hakkında umum müdürün izahat vermesini istedi ve fakat o meselenin hal tarzına müteallik bir mütalea yı dinlemek kabil olmadı.

İşte hukukçulara ve hâkimlere yeni bir mevzu!

Aslı mevcud ve fakat tahakkuk şekli kanunla kaldırılmış herhangi bir vergi, resim ve icar bedelinin sonradan (tahakkuk şekli) tespit olunsa bu tespit tarihinden evvelki müruru zaman haddine kadar bir müddet maziye rücu edilerek bu mukataanın taleb edileceğini ve bu müddetin de beş sene olarak tespit edilmiş olduğunun (tevhidi içtihad kararı) na müstenid bulunduğunu anlattı. Bu iki mütalea şöyle bir itirazla karşılandı:

— Vazıı kanun bir binayı vergiden müstesna tutunca tahsili o verginin alınmasına müstenid olan kıymeti de kaldırmış ve binaenaleyh o kıymet üzerinden alınan icar bedelini de affetmiştir. Muntazaman borcunu vermekte olan bir vatandaştan ,bir kanun hükmünün tatbiki neticesi o borc istenmezse kabahat alacağını almıyanda mıdır, yoksa borcunu vermiyende midir? Şimdi her sene için borcunu vermeğe hazır bir borcluya geçmiş zamanlara rücula (beş senelik mukataaını ver!) demekte haksızlık ve tahammülünün üstünde bir mükellefiyet tahmili yok mudur? Nerede kaldı ki, bu günkü gayrimenkul kıymetlerile geçen sene ve daha evvelki seneler gayrimenkul kıymetleri arasındaki fark, bu borcluların aleyhine ayrı bir yük teşkil etmektedir. Bu cihetin emsaline uygun düşmesi için elimizde mikyas nedir?

Bütçe encümeni mazbata muharriri, (mukataa) hakkının kaldırıldığına veya affine dair elde bir kanun hükmü bulunmadıkça, bunun borclu üzerinde bir mükellefiyet olarak sabit durduğunu ve ancak bu borcun istifasına vasıta olan kıymet takdiri keyfiyetinin bir müddet kaldırılmış olmasının esas hakkı iptale sebeb teşkil etmiyeceğini söyledi. Diğer kıymet farkından doğacak zorluk hakkında umum müdürün izahat vermesini istedi ve fakat o meselenin hal tarzına müteallik bir mütalea yı dinlemek kabil olmadı.

İşte hukukçulara ve hâkimlere yeni bir mevzu!

Aslı mevcud ve fakat tahakkuk şekli kanunla kaldırılmış herhangi bir vergi, resim ve icar bedelinin sonradan (tahakkuk şekli) tespit olunsa bu tespit tarihinden evvelki müruru zaman haddine kadar borcludan birşey istemek kabil midir?

Bilhassa leh veya aleyhteki bina farkından doğacak haksızlığın çareleri nelerdir?

Meclisin geçen cuma günkü celsesi bize bu fikirleri ilham etti. Bakalım hukukçularımız ne diyecekler?

Refik İNCE

Doğru değil mi?

Elektrik sarfiyatını artırmak için kilovat fiatını ucuzlatmalı

İstanbul elektrik şebekesinin genişletilmesi ve kuvvetlendirilmesi için on milyon lira sarfile fabrikanın yenileştirilmesi, muhtelif tesisatın tanzim edilmesi kararlaştırılmıştı. Bu tahsisatın bir milyon lirası sarfedilerek bazı ıslahat yapılmıştır. On milyon lira da peyderpey sarfedilerek ıslahat ikmal olunacaktır.

Elektrik idaresi bu masraflara tekabül etmek üzere bazı tedbirler ittihazını, bilahssa bu arada elektrik sarfiyatını artırmanın çarelerini düşünmektedir. Gazeteler, İdarenin, elektrik sarfiyatını artırmak için şöyle bir formül vücude getirmeği tasavvur ettiğini haber vermekte dirler: Şimdiye kadar her abonenin bir sene zarfında yakmak mecburiyetinde olduğu miktar yükseltilecek, bundan sonraki sarfiyat için yüzde otuzdan elliye kadar tenzilât yapılacaktır. Biz, bu tasavvurun elektrik sarfiyatını artırmaktan ziyade küçük müstehliklerin aleyhine bir vaziyet meydana getireceğinden endişe etmekteyiz. Çünkü fabrikalar, sınai müesseseler, hali vakti yerinde kalabalık ailelerin oturduğu apartımanlardan müteşekkil büyük müstehliklerin elektrik sarfiyatı ötedenberi senelik muayyen haddi geçmekte ve bunlar binalarında mevcud makineler, buz dolabları ve saire dolayısile ayrıca yapılan tenzilâttan da istifade etmektedirler. Küçük müstehlikler ise, sene nihayetinde ödeyecekleri farktan ziyade iki ay sonunda mümkün mertebe az tediyatta bulunmayı gaye ittihaz ederek az sarfiyatta bulunmayı tercih eylemektedirler.

Binaenaleyh, İdare, elektrik sarfiyatını artırmak için sade abonenin bir sene zarfında yakmak mecburiyetinde olduğu miktarı fazlalaştırmakla kalmamalı, aynî zamanda kilovat fiatını da ucuzlatmalıdır ki, abonelerin ekseriyetini teşkil eden küçük müstehlikler de bol bol elektrik yakabilsin, diyoruz,

Doğru değil mi?

ADLİYEDE

Muharrir Nizameddin Nazif mahkûm oldu

Muharrir Nizameddin Nazif Tepedelen, zabıtaya hakaret maddesinden Beyoğlu meşhud suç mahkemesince sorguya çekilerek tevkif edilmişti. Nizameddin Tepedelenin muhakemesi dün Beyoğlu meşhud suç mahkemesinde görülmüş ve karara bağlanmıştır.

Nizameddin Nazif Tepedelen, mahkemede kendisini şu yolda müdafaa etmiştir: «— Ben Celâl Ergunun sözlerini şahid ifadesi diye kabul etmiyorum. Çünkü, o, hâdisenin muharrikidir. Lokantanın muayyen saatten sonraya kadar açık kalmasından dolayı 25 lira ceza vermemek için, gûya benim bardan çıkmaktan imtinaımı buna sebeb göstermiştir. Ve polisleri benim üzerime o göndermiştir. Halbuki ben kapanma saatinin geçtiğini bilmiyordum, çıkmaktan imtina etmiş değildim. Sarhoş olmadığım da, zabıta doktorunun raporile sabittir.»

Müddeiumumî ceza istemiş, mahkeme, kararını bildirmiştir. Nizameddin Nazif Tepedelenin her üç polise de vazife esnasında hakaret ettiği tahkikatla sübut bulduğundan 2 ay, 9 gün hapsine ve kendisinden 100 lira para cezası alınmasına karar verilmiştir.

Mahkûm olan muhtekirler

Üsküdar asliye ceza mahkemesi dün Üsküdar ve Kadıköyünde yakalanan beş muhtekiri mahkûm etmiştir. Azamî kâr hadlerine riayet etmediklerinden murakabe teşkilâtınca Adliyeye verilen bu şahıslar Kadıköy Moda caddesinde İlya Todori, Bahriye caddesinde İlya Çulhayan, Yeldeğirmeninde Yorgi ve gene Yeldeğirmeninde Foti Hanyandır.

Şehir ve Memleket Haberleri

Talebe birliği bir haftaya kadar faaliyete geçiyor

78 maddelik bir nizamname hazırlandı. Birliğe girecek talebeler bu hafta içinde umumî bir içtimaa cağırılacak

Üniversitede kurulacak Talebe Birliğine aid nizamnamenin tasdik edilerek Rektörlüğe gönderildiğini yazmıştık. Fakülte talebe cemiyetlerinin ve Talebe Birliğinin teşekkülü için kanunî formaliteler ikmal edilmek üzere bulunduğundan ay başında seçime başlanacaktır. Bunun için önümüzdeki hafta Üniversitede talebeler umumî bir toplantıya davet edilecek, kendilerine Birliğin gayesi ve faaliyet sahası izah olunacaktır. Birlik merkezi için Üniversite civarında münasib bir bina aranmaktadır. Birliğe aid yapılan hazırlıklar etrafında Üniversite Rektörü Cemil Bilsel dün bir arkadaşımıza şu izahatı vermiştir:

«— Üniversitede Talebe Birliği ve her Fakültede bir Talebe Cemiyeti kurmak için hazırlanan nizamname 78 maddeliktir. 5000 nüsha olarak basılmakta olan nizamname talebeye tevzi olunacaktır. Nizamname, muhtelif Fakültelerin talebe mümessilleri ile yapılan müteaddid içtimalarda alınan intibalar üzerine Üniversite heyetince tespit edilen mütalealar dairesinde hazırlanmış ve Maarif Vekâletince tasvip olunmuştur. Nizamname mucibince vilâyete müracaat edilmiş ve Fakülte Talebe Cemiyetleri hukukan teşekkül etmiştir. Birliğin teşekkülü için cemiyetler kanunu dairesinde Dahiliye Vekâletine müracaat edilmiştir. Gelecek hafta faaliyete başlayacağımızı umuyorum.»

Yünlü, pamuklu mensucat

Yerli Mallar Pazarları bunları asgarî bir kârla satacak

İktısad Vekâleti, memleket pamuklu ve yünlü piyasasını tanzim ve Ticaret Vekâleti tarafından yapılan kontrola imkân verebilmek için mühim bir karar vermiş. Bu karar ile Sümer Bank Yerli Mallar Pazarları bir kâr müessesesi olmaktan tamamen çıkmakta ve hemen yalnız masrafa tekabül edecek asgarî kârla satış yapan müessese haline gelmektedir.

Sümer Bank Yerli Mallar Pazarları müdürlüğünün tatbikatına başladığı yeni şekille pamuklu ve yünlü kumaşların perakende fiatlarında mühim tenzilât yapılmağa başlanmıştır. Bu tenzilât muhtelif kumaşların cinsine göre değişmektedir.

Yeni ittihaz edilen kararla devlet sanayi müesseselerinin bütün mamulâtı tacirlere verilirken kendilerine kâr haddi bırakılacak ve perakende fiatların hiçbir zaman Yerli Mallar Pazarlarının perakende fiatını geçmiyeceğine dair taahhüd senedi alınacaktır. Bu taahhüd senedleri vasıtasile Ticaret Vekâleti fiat murakabe teşkilâtı tarafından devlet fabrikaları mamulât fiatlarının kolayca kontrolu kabil olacak ve Yerli Mallar Pazarları toptan ve perakende pamuklu ve yünlü fiatlarile piyasada nâzım rolünü oynayacaktır.

Et fiatları tespit edildi

Günde 25 tane kesilen kıvırcık, bir lüks olarak satılıyormuş

Fiat Murakabe komisyonu dün dört saat devam eden bir toplantı yaparak mühim kararlar vermiştir.

Komisyon evvelâ et fiatları üzerinde tetkikler yapmış ve kasabların et fiatlarını bir türlü normal şartlar içinde tutmadıkları anlaşıldığından kat'i fiatlar tespiti takarrür etmiştir. Bu esnada Kasablar cemiyetinden altı kişilik bir heyet de komisyonda bulunmuştur. Mezbahada toptan kilosu 24 - 25 kuruş olan kızıl karamana azamî 50 - 55, toptan fiatı 26 - 27 kuruş olan beyaz karaman perakende 55 - 56 kuruş, toptan 28 - 29 kuruş olan dağlıç perakende azamî 60 - 65, toptan 29 - 30 kuruş olan kıvırcık 65 - 70 kuruşa satılacaktır.

Komisyon, kıvırcık koyunun Mezbahada günde ancak 20 - 25 tane kesildiğini ve bunun şehrin en zengin semtlerinde bir lüks et olarak satıldığına, halkın nazarı dikkatini celbetmeği münasib görmüştür.

Fakat, komisyon esas et fiatlarını bilâhare tespit edecektir. Dün bu fiatlar telefonla bütün kaymakamlara bildirilmiş ve derhal kontrol yapılması istenmiştir.

Komisyon, bundan sonra pirinç fiatlarını tespit için müzakerelerde bulunmuştur. Bu suretle komisyon gıda maddelerine fiat tespiti işine başlamıştır. Bundan sonra fasulya ve yağ fiatları tespit olunacaktır.

MÜTEFERRİK

Kitab sergisi

Halkımızın kitaba karşı olan alâka ve sevgisini artırmak gayesile önümüzdeki ikincikânun ayı içinde Beyoğlu Halkevinde bir kitab sergisi açılacaktır. Ayni Halkevinde dört senedenberi açılan kitab sergilerinin gördüğü rağbet, bu yeni sergiinin de kendisinden beklenen kültürel istifadeyi temin edeceğine şüphe bırakmamaktadır.

Kitabcılar, sergiyi ziyaret edenlere, beğendikleri kitablardan, yüzde on tenzilât yapmağı kabul etmişlerdir. Geçen sene açılan sergide intihab ettikleri kitabları tenzilâtlı fiatla almak için sergi idare heyetine 780 kisi müracaat etmişti. Bu yekûnun, yeni sergi açıldıktan sonra, bir miktar daha kabaracağı kuvvetle ümid edilmektedir. Sergiinin devamı müddetince, halkımızdaki kitab sevgisini artıracak ve hal ve vakti yerinde olan vatandaşları evlerinde birer kütübhane bulundurmağa teşvik edecek mahiyette konferanslar verilecektir.

Beyoğlu Halkevi reisi Ekrem Tur, sergide teşhir edilecek bütün yeni neşriyatı kitabcılardan temin etmiştir.

Bu kitablar, sergi kapandıktan sonra, Halkevinin kendi vasıtalarile kütübhanelere iade edilecektir.

ŞEHİR İŞLERİ

Tramvay İdaresinin dağıttığı ikramiye

Tramvay ve Elektrik idaresi müdürü Hulki Erem, İdarece dağıtılan ikramiyeler hakkında şu izahatı vermiştir:

«— Tramvay idaresi geçen sene bütçesine vazifelerine fazla itina ettikleri ve yararlık gösterdikleri tahakkuk eden memur ve müstahdemine verilmek üzere 40,000 lira koymuştu. Bu tahsisattan 20,000 lirası bu sene memur ve müstahdemine dağıtılmıştır. İkramiye alacak memur ve müstahdemler evvelâ daire müdürleri tarafından tespit edilmiş, hazırlanan liste Umum müdürlüğe verilmiştir. Bu liste üzerinde Umum müdürlük bazı tadilât yaparak Vali ve Belediye reisi Lûtfi Kırdarın tasvibine arzetmiştir. İkramiyeler dağıtılmış, bunlardan 3500 lirası münhasıran vatman ve biletçilere verilmiştir. Verilen ikramiyelerin kimlere verildiğinin ilânı meselesine gelince, buna taraftar bulunmuyoruz. Çünkü hiç bir müessese veya banka verdiği ikramiyeleri ilân etmeği usul ittihaz etmemiştir. Bu sene ikramiye faslına da 15,000 lira konmuştur.»

Kısa Haberler

★ Feshane mensucat fabrikasında çalışan amele Sabri, dikkatsizlik neticesi sağ elini makineye kaptırarak yaralanmış, tedavi altına alınmıştır.

★ Hayrullah Demirin idaresindeki yük arabası Halıcıoğlu caddesinden geçerken Hasan Çalışkan adında sokakta oynıyan bir çocuğa çarparak ağırca yaralanmasına sebebiyet vermiştir.

★ Hüdai Karatabanın yerine İstanbul Vali muavinliğine tayin edileceği yazılan Mülkiye Müfettişi Raşid Demirtaş Zonguldaktan şehrimize gelmiştir.

★ Münakale Vekâleti, İstanbul limanının ihtiyacını karşılamak üzere motörlü, istimli ve sair vasıta kiralamak ve satın almak için emir vermiştir.

İKTISAD

İthalât . ihracat

Dün şehrimizde 300,000 liralık ihracat yapılmıştır. Bu ihracat içinde bilhassa cenubî Afrikada Kaptavn ve Dürhan şehirlerine, Cavada Batavyaya yapılan fındık ihracatı nazarı dikkati celbetmekte idi. İtalyaya da üç parti yumurta ihrac olunmuştur. Amerikaya da 1467 kilo anason gitmiştir.

İngiltereden otomobil lâstiği, pamuk ipliği, boya, radyo, mensucat makineleri, pamuk mensucat, tuvalet sabunları, yünlü mensucat, jüt mensucat, çay, makine yağı, nişadir, kakao, petrol şirketlerine aid teneke gelmiştir. Bu meyanda İstanbul Tramvay ve Elektrik idaresine aid kablolar da vardır.

ÜNİVERSİTEDE

Profesörlüğe terfi edecek doçentler

Profesörlüğe terfie hak kazanan doçentlerin vaziyetleri etrafında fakülte meclislerince yapılmakta olan tetkikler önümüzdeki hafta neticelenerek Rektörlüğe verilmiş bulunacaktır. Tıb Fakültesi tarafından hazırlanan terfi listesinde halen 17 doçentin profesörlüğe terfii mevzuubahstir. İktısad Fakültesinde iki, Fen Fakültesinde iki ve Edebiyat Fakültesinde de üç doçentin kıdemleri ve ehliyetleri profesörlüğe müsaid görülmektedir. Kat'i neticeler alındıktan sonra kararlar Vekâlete bildirilecektir.

HEM NALINA MIHINA

Münakale işlerimiz

Genç ve sevimli Münakalât Vekilimiz, Cevdet Kerim İncedayı, İstanbulda ve Trakyada, kendi Vekâletine aid işler ve çalışmalar üzerinde, bir tetkik ve teftiş seyahati yaptıktan sonra Ankaraya döndü. Hareketinden evvel gazetecilere yaptığı beyanatta, onun şu ferah verici sözlerini memnuniyetle okumamış bir yurddaş tasavvur etmiyoruz:

«Size, şunu kat'iyetle söyliyebilirim ki memleketin münakale ihtiyacı ve alelûmum diğer hizmetler, bugünkü vaziyetin çok üstüne de çıksa bu hususta herhangi bir sıkıntıya düşmek ihtimali yoktur. Dünyaya şamil bu umumî buhrana rağmen ,devletin her işinde olduğu gibi, Münakalât Vekâleti servislerini de sıkmadan ,tazyik altına sokmadan yapacak tedbirler hükûmetçe alınmakta ve vasıtalar her türlü imkânlarla artırılmaktadır. Hulâsa, Vekâletin her şubesi, fikir ve hayat, irtibat ayırmadan çalışmakta ve hayat, irtibat vasıta olan bu hizmetleri halk menafii ve milli emniyet noktai nazarından en iyi yapmak tedbir ve imkânını bir an gözden ayırmadan çalışmakta ve emniyetli surette bu yolun üzerinde yürümektedir.

«Millî müdafaa meselesinin bütün zorluğu, milli takat ve kudreti ,hiç bir zerresini boşuna sızdırmadan tam bir ahenk içinde yürütmektir.» ve kıymetli bir kurmay subay olan Cevdet Kerim İncedayı, burada «milli müdafaa» derken yalnız orduyu değil; bütün bir milletin topyekûn müdafaa kudretini kasdediyor. Bunun içinde, yurdun ve milletin bütün zinde kuvvetleri dahildir. Bu zinde kuvvetlerin nizamını temin için, Münakalât Vekâletinin ve Vekilinin omuzlarına çok ağır bir yük ve büyük bir mes'uliyet yüklenir.

Münakalât Veklâeti, harbin icad ettiği zorluklar ve icab ettirdiği tedbirler karşısında, artırılması çok güç vasıtalarla çalışmak mecburiyetindedir. Fakat azimkâr, bilgili, yılmaz bir gayretle bütün müşkülâtı yenmek mümkündür ki Cevdet Kerim İncedayı da, bunun yapılmış ve yapılmakta olduğunu bize müjdeliyor.

Büyük Milli Şefin «Milletlerin yaşama hakları, binbir türlü isabetli tedbirin başında ve hepsinden tesirli olarak bir temele dayanıyor: Bu, milli birlik, fedakârlık ve kahramanlık temelidir.» sözü, millî hayatımızın her şubesi için doğrudur. Münakalât işlerimizi yürüten binlerce Türk de, birlik, fedakârlık ve kahramanlık göstererek çalışacaklar ve muvaffak olacaklardır.

Küçük hikâye

Kim, kimi beğenir?

Ahmed Hidayet

— Azizim, dedi, bu sırrı ilk defa sana ifşa ediyorum, yakında evleneceğim..

Galib Memduh, taşra memuriyetlerinde pek çok terakki ederek o hizmetlerin en yüksek mevkiini ihraz edişini sonsuz çalışmasile birlikte müthiş cesaretine medyundu. Her hangi cinayet veya soygunculuk vak'asına müddeiumumiler ve jandarmalarla birlikte gitmeyi vazifesi hiç de icab ettirmediği halde bu çeşid hâdiselerin tetkik ve tahkikinde hazır bulunmayı daima zevkli bir fırsat bilirdi. Sert çizgilerle dolu yüzü, bronzlaşmış teni de rühundaki kudret ve metanetin en büyük delili idi.

Çocukluk arkadaşı Münir Lem'i ise, Galib Memduhun büsbütün aksi bir tabiat ve yaradılışta idi. Kedilerin kavgasını bile seyredemez, sinirlenir, bir tahtakurusu öldürene nazarları tesadüfen takılsa hemen düşer bayılırdı.

İki dost senelerin geçişini hemen hemen ayni noktadan seyretmeğe başlamış gibiydiler. Otuz beşle kırk arasında tahmin edilebilirlerdi.

Münir Lem'i, Galib Memduhun çalışkanlığına, cevvalliğine ve dinamikliğine hayrandı. Galib Memduh da Münirin sükûnet ve yumuşaklığına bayılıyordu. Onun için mezuniyetle İstanbula geldiği zamanlar hemen bütün vaktini bu samimî dostile geçirir, derdlerini ve sevinclerini onunla paylaşırdı.

— Nasıl azizim, diye devam etti, kararımı beğendin mi? Büyükler, beni senelerdenberi «Evlensene! evlensene!» diye tazyik edip duruyorlardı, biliyorsun.. Ben ise izdivacı yapılması mecburî bir vazife telâkki etmiyor, mes'ud bir tesadüfün lûtfu ve delâleti ile kendime lâyık bir hayat arkadaşına rast gelirsem ancak o zaman kafamı bu içtimaî müessesenin boyunduruğuna uzatabileceğimi tahmin ediyordum. Bu fırsatı geçen akşam halamın köşkünde ele geçirir gibi oldum. Temiz ve kibar aileden güzel iki genc kızla tanıştım.

Nesteren, uzun boylu, asabî çehreli, hâkim tavırlıydı. Sonradan öğrendiğime göre mükemmel ata biner, denizde yüzermiş. Bir çok tehlikeli vaziyetlerdeki soğukkanlılığı, cesareti dillerde destan olmuş. Asya çöllerinde, Afrika ormanlarında seyahat etmek en büyük ideali imiş..

Ben, o haşin maceralardan bıktığım, ruhumda ve vücudümde sükûnete, istirahate ihtiyaç duyduğum için kendi kendime:

— Bunu geçelim!

Dedim. Fakat, sarışın, hassas, çıtkırıldım, ruhundan şefkat, nazarlarından merhamet fışkıran Calibenin karşısında mağlûb olduğumu işte sana açıkça itiraf ediyorum. Nitekim halama da fikrimi söylemekte gecikmedim ve dört, beş gündür Calibe, benim nişanlımdı. Fakat artık kararım kat'idir.. Önümüzdeki perşembeye nikâhımız kıyılacak.. Çünkü son hâdise doğrusu ruhunun inceliğini, kalbinin rikkatini nazarımda büsbütün ispat etti.

Geçen akşam, beraber İstinyede bir dosta yemeğe davetli idik. Belki bilirsin. Geç vakit dönüş vapuru yok.. On buçukta kalktık. Köşede otobüs beklemeğe koyulduk. Sahildeki kazinonun önünde bir taksi duruyor, şivelerinden bazısının rum, bir kısmının da ermeni oldukları anlaşılan dört beş, genc birbirlerile türkçe şakalaşıyorlardı. Dilleri hafifce kaydığına, atlayıp sıçramaları biraz mübalâğalı olduğuna göre her hangi bir cins alkolün başlarını dumanlandırdığı pekâlâ tahmin edilebilirdi. Bir aralık, şoför yanımıza geldi.

— Beyim, dedi, İstanbula gidecekseniz, götürelim!..

O anda sarhoşluk, kaza ve tehlike düşünceleri zihnimde yekdiğerile münasebettar bir kül, bir manzume teşkil ettikleri için değil, sırf insiyaki bir tezahurla:

— Yok diye caveb verdim, müşterileriniz var..

— Aman beyim, onlar müşteri değil arkadaş.. Ben, sizi bırakır tekrar gelir, onları alırım, ne olur, biraz beklerler..

— Hayır.. Hayır..

Calibenin yüzüne baktım: «Niçin birdenbire kesip attın, belki muhtac oluruz!» der gibiydi.

Kısa boylu adam, bu kat'i red cevabı karşısında büyük fenerin ziyasını gölgeleyen ağaçların yarattığı alaca karanlığın altında daha fazla kısalaşarak ve bükülerek döndü, gitti' Biraz sonra otobüs sallana sallana göründü. Hemen atladık. Arabanın içerisi fazla kalabalık değildi. Kadın erkek, ancak dört, beş kişi vardı. Başı ustura ile traş edilmiş kalın enseli bir şoför direksiyonu son derece ve meharetle kullanıyor, biz karanlıkta havayı koklaya koklaya ihtiyatla ilerleyen bir vahşî hayvan gibi homurdanarak yolları aşıyorduk. Tam Alman çiftliği hizalarında arkamızdan telâşlı korne sesleri geldi, sonra bir taksi hızla yanımızdan geçti. Başı ustura ile traş edilmiş kalın enseli şoför, önündeki kırılmaz camı titreten bir sesle haykırdı:

— Eyvah, muhakkak devrilecekler..

Gözlerim, uzaktan iyi görmediği için ben farkına varmamıştım ama, Calibe görmüş, heyecanla elime sarıldı:

— Yılankavi, zikzak gidiyorlar!

Dedi. Aradan ancak birkaç saniye geçmişti. Şoför, gene haykırdı:

— Ben demedim mi?

Ve o anda otomobilin ağaçlardan birine bütün hızile çarptıktan sonra sağdaki hendeğe teker meket yuvarlanmasına bütün otobüs yolcuları hep birden şahid olduk. Otomobil İstinyedeki kazinonun önünde gördüğümüz taksi, yolcuları da orada hoplayıp zıplayan delikanlılardı. Calibenin başı omuzuma düşmüş, parmakları ellerimi kenedlemişti. Herkes kazaya uğrayanların vaziyetini anlamak için arabadan inerlerken ben, nişanlım ile uğraşmak mecburiyetinde kaldım. Çünkü bayılmıştı. Derhal çantasındaki küçük kolonya şişesini çıkardım, burnuna tuttum, sonra birazını avcuma akıtarak şakaklarını, bileklerini ovdum. O zamana kadar otobüs yolcuları tekrar yerlerine dönmüşlerdi. Şoför:

— Hemen sür'atle gidip jandarma karakoluna haber verelim!

Diye mırıldanıyor, ve teessürden traşlı başını mütemadiyen iki tarafa sallıyordu. Calibe ancak «Mecidiyeköyü» yakınlarında gözünü açtı; büyük bir endişe içinde:

— Zavallıları hiç görmemiş, bilmemiş olsaydım, o kadar yanmazdım, acaba içlerinden ölen var mı?

Dedi. Ben onu üzmemek için yalan söyledim:

— Hayır, hepsi sapsağlam.. Bir kaçının yüzleri ve elleri çizilmiş o kadar..

Demin de arzettim ya, Calibenin kan görmeden, ölüm haberi almadan bayılacak kadar hassas bir kalbe, ince bir ruha sahib olduğunu gösteren bu hâdise aramızdaki rabıtayı büsbütün kuvvetlendirdi. Çünkü ben, ancak kendisini her an himaye ve teselli ile müftehir olacağım bir kadınla evlenebilirdim. Halbuki ertesi gün halamla faciayı gazetede okurken Nesteren geldi.. Bir ölüm, üç yaralanma ile neticelenen hâdiseye yakından şahid olduğumu söyleyince:

— Ah, dedi, orada ben bulunmalıydım. Jandarmaların gelmesine hacet kalmadan arabayı düzeltmeğe, kazaya uğrayanları çekip çıkarmaya çalışırdım.. Aksilik bu ya, böyle heyecanlı vak'alara hiç tesadüf etmem..

Arkadaşının sözlerini sonsuz bir sükût içinde kıpırdamadan dinleyen Münir Lem'i bu noktada:

— Aman kardeşim, dedi, Nesteren Hanımla hemen tanışmak ve mutlaka onunla evlenmek isterim. Zira benim de, senin tamamile aksine olarak, hayatta bir hamiye ihtiyacım var!

Bir balıkçı sandalı devrildi

Şükrü Atakan ile Salâhaddin Lâlezar adında iki balıkçının Kızkulesi açıklarında balık tutarlarken, fırtına tesirile sandalları devrilmiştir. Denizde bir hayli çırpınan balıkçılar civardaki sandalların yardimile muhakkak bir ölümden kurtarılmışlardır.

Hayvanat bahçesi

Ankara Orman çiftliğinde bir hayvanat bahçesi vücude getirilmektedir. Vilâyetlere gönderilen bir tamimde bu bahçeye yarayabilecek nadir cins hayvanların tedarik ve gönderilmesi alâkadarlara bildirilmiştir.

CUMHURİYET

Nüshası 5 kuruştur.

Abone şeraiti	Türkiye için	Hariç için
Senelik	1400 Kr.	2700 Kr.
Altı aylık	750 »	1450 »
Üç aylık	400 »	800 »
Bir aylık	150 »	Yoktur

Dikkat

Gazetemize gönderilen evrak ve yazılar neşredilsin edilmesin iade edilmez ve ziyanından mes'uliyet kabul olunmaz.

SON HABERLER

Siyasi Icmal

Amerika yardımı ne zaman yetişecek?

Amerikanın İngiltereye yardım etmesinin harb üzerinde hayatî mahiyette tesiri haiz olduğu umumiyetle anlaşıldığına ve Amerika bu yardımı yapmak için hazırlandığına göre harbin biran evvel kat'i ve nihaî bir safhaya girmesini istiyenlerin hepsi de şu mühim suali soruyorlar:

— Amerika yardımı ne zaman yetişecek?

Bu suali soranların maksadı, ufaktefek yardımlar değil, İngilterenin üstünlüğünü temin edecek külli yardımlar olduğu için sualin cevabı büyük bir ehemmiyeti haizdir.

Bu suale cevab veren İngiliz kaynaklarının mütaleası şu merkezdedir:

Amerika yardımı 1941 senesinin yaz mevsiminde külli bir mahiyet alacak, bu senenin kış mevsiminde bu külli yardımın tesiri tebarüz edecek ve 1942 senesinin ilkbaharında bu yardımı azamî haddini bulacaktır!

1940 senesinden 1941 senesine geçmek üzere olduğumuza göre Amerika yardımının külli bir mahiyet almağa başlaması, beşaltı aylık bir iştir.

İngiltere yıkılabilir mi?

Acaba İngiltere bu yardım tahakkuk edip bu külli mahiyeti alıncaya kadar dayanacak ve bugünkü vaziyetini muhafaza edebilecek mi?

İngiltere namına yükselen salâhiyetli seslerin hepsi de bu nokta üzerinde birleşiyor ve İngilterenin tam manasile dayanacağını, hiçbir Alman teşebbüsünün bu mukavemeti kırmıyacağını anlatıyor.

İngiltere Kralı da evvelki günkü mesajında bilhassa bu noktayı tebarüz ettirmiş, İngilterenin çok vahim buhranları atlattığını, ve önümüzdeki aylarda karşılaşacağı güçlükleri ehemmiyetsiz saymadığını söyledikten sonra «zafer yolunda sapsağlam ayaklar üzerinde durmaktayız» diyerek İngilterede hüküm süren bu kanaate tercüman olmuştu.

İngiltere, Amerikan yardımının külli ve kat'î bir mahiyet almasına kadar mukavemete devam edeceğine ve muharebeye mutlaka demokrasi lehinde bir netice vereceğine göre önümüzdeki altı ay zarfında karşı tarafın ne yapacağını mütalea etmek icab eder.

Karşı tarafın yani Almanyanın, İngiltereye karşı bir istilâ teşebbüsüne girişmesinin müspet ve menfi manalarını, dün, tetkik etmiş, ve bunun da İngiliz mukavemetini kıramıyacağı olan bir harika teşkil edeceğini anlatmıştık.

İstilâ teşebbüsü dahi İngilterenin, Amerikadan yetişecek külli yardıma mâni olmıyacağı tahakkuk ettiğine göre mihverin yeni dostlar bularak bunlar sayesinde muvazeneyi İngiltere aleyhinde çevirmesi ,yahud bu sayede Amerikanın yardımına mâni olması şıkkı kalır.

Mukabil tarafın vaziyeti:

Fakat bu ihtimalin de varid olmadığı tavazzuh ediyor. Çünkü mihver devletleri, muvazeneyi İngiltere aleyhine çevirecek yeni dostlar bulamıyorlar .

Hatta mihver devletlerinin Amerikayı tehdid için Japonyadan istifade etmek istemeleri de bir netice vermemiş ve Amerika bu gibi tehdidlere kıymet vererek istikbalini tehlikeye atmak istemediğini göstermiştir. Amerikada hüküm süren düşünce İngiltereye mutlaka yardım etmek ve İngilterenin galebesini temin etmektir. Çünkü Amerika bu galebe sayesinde Amerikaları tecavüze uğratmaktan koruyacak ve Amerikanın emniyetini kurtaracaktır.

Vaziyet bu merkezde olduğuna göre, Amerikan yardımının İngiltereye yetişmesine karşı gelecek hiç bir amil tasavvur olunmamakta ve bu yüzden mihver mahfilleri, İngilterenin niçin harbettiğini ve niçin sulh yaparak harbi bertaraf etmediğini soran bir takım yeni sulh propagandaları yapmaktadır.

Fakat mihver mahfillerinden çıkan bu sulh propagandaları İngilterede hiç bir tesir yapmamakta ve İngiltere yeni yılı harbi sonuna götürecek yıl tanıyarak en sağlam azimle hareket etmektedir.

Ömer Rıza DOĞRUL

Bursa Halkevinde resim sergisi

Bursa (Hususi) — Halkevimizde amatörler tarafından bir resim ve fotoğraf sergisi açılmıştır. Bu sergide 200 den fazla güzel fotoğraf ve tablolar teşhir edilmiştir. Sergiyi Parti vilâyet reisi Nureddin Öğünç açmış açmış ve güzide bir davetli kütlesi tarafından gezilmiştir.

Egede feyezanlar

İzmir ve mülhakatına sürekli yağmur yağıyor, Gediz ve Menderes nehirleri taştı

İzmir 26 (Telefonla) — Şehir ve mülhakatta çok şiddetli ve devamlı yağmurlar yağmaktadır. Şehrin bir çok yerlerini sular basmıştır. Yukarıki mahallelerden kuvvetli seller inmektedir. Gediz nehri bütün Menemen ovasını kaplamış, sulama kanallarından aşarak kaza merkezinin bir kısım yerlerini istilâ etmiştir. Yağmurun şimdilik devam şekline göre ve hakiki alacağı şekil meçhuldür. Sular büyük köprüyü de aşmıştır. Bandırma ve Afyon trenleri gelememiştir. Foçanın Bağarası mevkiini de sular kaplamıştır.

Küçük Menderes mıntakasından gelen haberlere göre, Tire, Bayındır, Torbalı ovası, Menderes nehrinin taşma - sile tamamen sular altında kalmıştır. Seller rayları aşmaktadır. Tren ve otoraylar müskülâtla gelebilmişlerdir. Bergamada Bakırçayı da taşmıştır. Menemen, Çeşme ve Bergama ile İzmirin muvasalası kesilmiştir. Bergama merkezinde 37 ev hasara uğramıştır. Turanlı, Finik ve Kozan nahiyelerinde de tahribat vardır. Zeytindağ nahiyesinin Yeniköy civarında yeni sulama tesisatına dahil köprünün bir tarafını yıkarak geçen sular kövü tehdide başlamış, alınan tedbirlerle tehlikenin önü alınmıştır. Büyük Menedres mıntakasından hiç bir haber gelmemiştir. Ödemişin Kiraz nahiyesinde Karadere köyünden Durmuş Ali namında bir meczub dağda donarak ölmüştür.

Şanghay'da büyük arbede

Amerikan bahriyelileri ile İtalyanlar birbirine girdi

Şanghay 26 (a.a.) — Şanghay enternasyonal mıntakasındaki müsellah kuvvetler arasında aylardanberi görünmedik derecede şiddetli bir kavga olmuş ve bunun neticesinde dokuz Amerikalı bahriye askerile üç Amerikalı denizci hastaneye kaldırılmıştır.

Kavga, Noel sabahı erkenden bir meyhanede çıkmış ve 100 kadar İtalyan ve Amerikalı birbirine girmiştir. İtalyanlardan ne kadar yaralı olduğu bilinmiyorsa da müteaddid İtalyanın yaralandığı zannediliyor.

Kavga her hangi bir masaya oturup oturamamak yüzünden çıkmış ve inzibat memurları gelinciye kadar devam etmiştir.

Şimdiye kadar resmî hiç bir tebliğ neşredilmemişse de, alınan bazı haberlere göre hâdise dostça halledilmiştir.

Binaenaleyh, bu hâdisenin başkaca vahim neticeler doğurması melhuz değildir.

Çörçil'in mesajı henüz İtalyan milletine varmamış

Nevyork 26 (a.a.) — Nevyork Times gazetesinin Roma muhabiri, Çörçil'in pazartesi akşamı söylediği mesajın henüz İtalyan milletine varmamış olduğunu bildirmektedir.

Muhabir diyor ki:

«— Yabancı radyoları dinlemek İtalyanlar için yasaktır. Yabancı radyoları dinleyenlerin ise çok müteyakkız davranmaları icab etmektedir. Maamafih, İngiliz tayyarelerinin attığı beyannamelerin metni gibi bu mesajın da İtalyan basını tarafından neşredilmesi mümkündür. Fakat eğer gazeteler, mesajı neşretmezlerse, bunun halk kütlelerine vasıl olabilmesi için haftalar lâzımdır. Bu metin neşredilince, aksülâmel pek az gün içinde kendisini göstererecektir.

İzmir Parti kongresi

İzmir 26 (a.a.) — C. H. Partisi vilâyet kongresi bugün saat 14 te Halkevinde şehir ve mülhakat delegeleri huzurile açılmıştır.

Kongreye bölge müfettişi İstanbul meb'usu Galib Bahtiyar Göker riyaset etmiştir. Vali, Belediye reisi, meb'uslar, meclisi umumî vilâyet idare heyeti azaları ve vilâyet erkânı ve pek çok dinleyici kütlesi kongre müzakerelerinde bulunmuşlardır.

Kongre mesaisi devam etmektedir.

Çanakkalede

Çanakkale 26 (Hususî muhabirimizden) — Parti Vilâyet kongresi bugün mesaisini bitirdi. Millî Sefimize hürmetlerini iblâğ ederek dağıldı.

İktısadî devlet teşekkülleri umumî heyeti

Ankara 26 (Telefonla) — İktısadî devlet teşekkülleri umumî heyeti bugün de Mecliste Başvekil Refik Saydamın riyasetinde toplandı. Umumî heyet öğleden sonra da tetkik ve müzakerelerine devam etti. Bugünkü toplantılarda Ziraat Bankası tekaüd sandığı ve Toprak mahsulleri ofisile Ziraat işletmeleri kurumunun 1939 yılı ve mülga Deniz Bankın 1938 yılı altı aylık bilânço kâr ve zarar hesabları tetkik olunmuştur.

Şarbon hastalığı kalmadı

İzmir 26 (a.a.) — Tire ve Bandırma kazalarında mandalarda çıkan şarbon hastalığı yapılan mücadele ile tamamen bertaraf edilmiştir.

Mikado'nun dünkü nutku

Japon İmparatoru, milletin birleşmesini tavsiye ediyor

Tokyo 26 (a.a.) — Diyet meclisinin 76 ncı içtima devresinin küşadı münasebetile söylediği bir nutukta, İmparator, şimdiye kadar misli görülmemiş derecede cihanşümul kargaşalıkların mütemadiyen tevessü etmekte olduğuna işaret ederek Japon milletinin birleşmesini ve deruhde ettiği vazifenin millet yolunda sadıkane bir tarzda ifasına çalışırken kendisine yardım etmesini taleb etmiştir.

İmparator, üçlü pakta dahil devletlerle Japonya arasında gittikçe samimileşen münasebetlerin böyle dostane bir seyir takib etmesinden dolayı şehsi memnuniyetini izhar etmiştir.

Garb çölünde

Harekât yalnız topçu düellosuna inhisar etti

Kahire 26 (a.a.) — Resmî tebliğ:

Trablusgarbda vaziyette hiçbir değişiklik yoktur.

Sudan hududunda keşif müfrezelerimizden biri Kassalanın şarkına muvaffakiyetli bir akın yaparak düşmana zayiat verdirmiş ve dönerken beraberinde bir esirle muhtelif malzeme getirmiştir.

Sair cephelerde kayda değr mühim bir hareket olmamıştır.

İtalyan tebliği

Roma 26 (a.a.) — 203 numaralı resmî tebliğ:

Trablusgarb hudud mıntakasında Bardia civarında düşmanın şiddetli topçu faaliyeti olmuştur. Topçumuz da şiddetle mukabele etmiştir. Çölde bir karakolumuza karşı yapılan hücum püskürtülmüştür.

24/25 gecesi ileri bir düşman üssü kesif bir hava bombardımanına tâbi tutulmuştur. Bir harb gemisine isabet vaki olmuştur.

Cenubî Trablusgarbda da motörlü nakliye vasıta parkları müessir bir surette bombardıman edilmiştir.

Şarkî Afrikada, Sudan cephesinde keşif ve hava faaliyetleri olmuştur. Düşman askerî kampları ve yürüyüş halinde düşman kolları mitralyöz ateşine tutulmuş ve bombardıman edilmiştir. Tayyarelerimizden biri dönmemiştir.

20/21 kânunuevvelde «Serhente» denizaltısı, merkezî Akdenizde düşman deniz koluna hücum ederek hafif bir kruvazöre iki torpil atmış ve bilâhara yapılan bir keşif uçuşunda bu kruvazörün battığı anlaşılmıştır.

«Mocenigo» denizaltısı da Atlantikte iki büyük düşman vapurunu top ateşine tutmuş ve bir üçüncü vapuru torpillemiştir.

Hava Kurumuna yapılan yardım

Ankara 26 (a.a.) — Türk Hava Kurumuna yapılan yardımlara aid bugünkü haberler Antakyada son on beş gün içinde kuruma yapılmış olan teberruatın altı bin lirayı bulduğunu ve bu arada Sıtkı Aselcinin 300, Osman Mıstık 250, Hocaoğlu 200, kâmil Masaracı, Ali Mısırlı, Yusuf Koyuncu, İbrahim Cemal, Murtaza ve Ali Numan adındaki vatandaşların da yüzer lira verdiklerini bildirmektedir.

Kangal kazası dahilinde kuruma aza kaydedilmiş olan 2.700 vatandaş ta tahhüdleri olan dört bin lirayı kuruma vermişlerdir.

Acayib Tipler

BAZİL ZAHAROF

Yazan: **H. Varoğlu**

Dört sene evvel tarihe karışan Bazil Zaharof'a, dünya matbuatının hediye ettiği «Avrupanın esrarengiz adamı» ismi, onu acayib tipler arasına sığdırmağa kâfidir.

Bilhassa, itirafı müşkül bir takım usullere ve çarelere başvurarak, dünyalığını milyonlar hanesine doğru götürmeğe başladığı tarihten sonra, tam manasile bir «görünmez adam» olan Sir Bazil Zaharof, 6 birinciteşrin 1849 tarihinde, Muğlada dünyaya gelmişti. Acayibliğe değilse bile, esrarengizliğe başlaması, dünyaya gelişinden pek çok sonra değildir. Amcasının, Galatada işlettiği çuhacı dükkânından, Türkiye hududlarını aşıp yabancı bir memlekette rahat rahat yaşamasını temin edecek kadar mal çalarak Londraya gittiği tarih, o muammalı hayatın ilk safhasını teşkil ediyor. Amcasının şikâyeti üzerine, Londrada yakalanıp adaletin huzuruna çıkarılan Bazil Zaharof, daha doğrusu o zamanki asıl ismile «Zaharyas», İngiliz hâkimleri karşısında masumiyetini ispat etmiş, oradan serbest olarak Atinaya geçmişti. Fakat, bu vak'a, müstakbel milyonerin hayatında, düğümü çözülmemiş bir muamma olarak kalmış, Zaharof ismi ikbal sahasında yükseldikçe, bu sesin de perdesi yavaş yavaş alçalarak, sadece kulaktan kulağa fısıldanan, eski bir haber haline gelmiştir.

Bazil Zaharof'un, işten, paradan, mukavele, imtiyaz, şirket, konsorsiyom, alım satım, taahhüd ve bunlara benzer ticarî ve malî birçok tabirlerden ibaret olan hayatını, şu satırlara sığdırmak imkânsızdır. Yalnız, Zaharaf'un, Nordenfeldt silâh fabrikası hesabına Balkanlarda çalışmağa başladığı tarihten itibaren, gelip geçen bütün harblerde silâh müteahhidliği ettiğini, her devlete, her hükûmete, her devirde silâh ve mühimmat sattığını, beşeriyetin en fazla düşkün olduğu bu metadan, kısa bir zaman içinde milyonlar kazandığını söylemek kâfidir.

Bazil Zaharof'un, Büyük Harbde yaptığı işlerin sayısı, dünyanın en kurnaz insanlarından biri olan bu silâh komisyoncusunun faaliyeti hakkında fikir vermeğe yeter. Zaharof, Büyük Harbde, 4 zırhlı, 3 büyük kruvazör, 62 torpito, 2328 top, 100.000 mitralyöz, 5.500 tayyare sattı. Elde ettiği kârın 3 milyar 400 milyon frank olduğunu rivayet ederler.

Bazil Zaharof, gene o tarihte, bu milyarların yanısıra, Fransadan Legion d'honneur nişanının büyük salib rütbesini, İngiltereden Banyud Britanya imparatorluğu nişanlarını almış, bu yüksek payelerden sonra da, isminin başına bir «Sir» ilâve edilmişti.

***

Hayatını işe vakfeden, durmadan para peşinde koşan, milyon üstüne milyon kazanan Bazil Zaharof, gizlenemiyecek kadar azametli neticelerinden başka bütün safhalarını dost ve düşman gözünden sakladığı işlerini, büyük bir sır içinde çevirir, hususî hayatını da, mecburen sır ortasında geçirirdi. Buna rağmen, yerin kulağı, onun gizli kalmasını istediği pek çok şeyi duymuştur.

Bazil Zaharof, dünyanın en büyük değilse bile, en uzun aşk macerasını yaşamış bir adamdır. Gençliğinde başlayıp ölümüne kadar süren bir roman. Görünüşte, paradan ve alış verişten başka hiçbir şeye kıymet vermiyen bu bezirgân ruhlu adam, bir kadın sevmiş, hem de çılgınca bir aşkla sevmişti.

Henüz milyon toplamağa başlamadığı, gençliğinin ilk yıllarında, Paris ekspresile seyahat ettiği bir gün, ekspreste, İspanyanın en yüksek aristokrasi âlemine mensub bir genc kadına tesadüf etti. Bu kadın, Bourbon hanedanına mensub Dük dö Marchena'nın karısı, Maria del Pilar idi. Parayı Allah diye tanıyan Zaharof, paradan başka bir de bu kadına taptı. Kadın evli olduğu için, aralarında bir izdivac bağı tesisi mevzuu bahsolamazdı. Yirmi beş sene sevişmişler. Nihayet, Dükün vefatı üzerine, 1924 eylûlünde resmen evlenebildiler. Fakat, talih, Bazil Zaharof'a, iş hayatında olduğu kadar, aşk hayatında yaver değildi. Karısı bir sene sonra öldü. O zaman, Bazil Zaharof yetmiş yedi yaşında, yarı kötürüm bir ihtiyardı.

Bu adamın hayatında ve mizacında, dikkate değer bir nokta da şudur: Bazil Zaharof, müstakbel zevcesile devam eden münasebeti sırasında, bir yandan Lady Owen isminde bir İngiliz kadınile sevişiyordu. Fakat bu alâkası, tahrirî bir muaşakadan ibaretti. Karısının ölümünden sonra da devam eden bu aşıkanç münasebet, Zaharof'un son nefesine kadar sürdü.

Sir Bazil Zaharof, Büyük Harbden sonra iş hayatından tamamen değilse bile, filen çekilmişti. Dalgalı bir deniz gibi, uzun yıllar, mütemadi çarpınmalar içinde geçen hayatını, nispeten intizam altına koymuş, ara sıra, iş zımnında yaptığı ufak seyahatler müstesna, bazan Paristeki şatosunda ve ekseriya Montekarloda yaşamağa başlamıştı. Her sene, ikinciteşrin başında, altı ay evvelinden sipariş edilen hususî bir vagonla oraya gelir, nisanın ilk haftası, ayni şekilde giderdi.

İstese mahalleler, şehirler satın alabilecek kadar zengin olan bu adam, Montekarloda, emrine amade muhteşem binalardan hiçbirisine alıcı gözile bakmamıştı. Orada geçirdiği her kış mevsiminde, şehrin en meşhur otelinde bir daire kiralar, yemeklerini de umumî yemek salonunda yerdi.

Gençliğinde, orta yaşlılığında olduğu gibi, ihtiyarlığında da tek başına, eşsiz dostsuz yaşardı. Uzun boyu, zayıf vücudü, madenî bakışı, amirane tavırları, bütün ömründe hasretini çektiği muhabbet ve şefkat gibi ince, yumuşak, sıcak duyguları kendisinden daima uzaklaştırmış, yüzünü görenlere, kendisile konuşanlara yalnız ve yalnız korku, çekingenlik, sıkılganlık vermişti.

Büyük, küçük her ziyaretçiyi soğuk karşılar, az konuşur, cevablarında, kararlarında, hükümlerinde hep kesip atar şekilde söz söylerdi. Konuşurken, söyleyeceğini unutmuş, hatırlayamıyormuş gibi, uzun uzun susardı. Lâf arasında, ikide bir darbımesel söylemek merakıydı.

Bazil Zaharof'un, tıpkı yaşayışı gibi, insanlarla olan münasebetlerinde de bu kaskatı ve kupkuru sistemini, ara sıra, gülümser bir yüz, zeki ve nükteli bir sözle süsleyip yumuşattığını rivayet edenler yok değildir. Fakat, bu iddianın doğru olmadığını, Bazil Zaharof'un nükteperdazlığına misal diye ancak bir tanecik hâdise gösterilmesi, fazlasile ispat ediyor.

Büyük adamların ziyaretçisi çok olur. Bazil Zaharof'u da, parası bol, mevkii yüksek bir adam sıfatile, arayan soran çok olurmuş. Bu ziyaretçilerin ekserisi de, milyarderden para sızdırmağa gelenler olduğu için, Bazil Zaharof bu ziyaretleri, üstüne şu kısacık cümleyi yazdırdığı kartvizitini göndermek suretile kabul edermiş: «Sir Bazil Zaharof, sesi kısıldığı için artık ötemiyor». Fransızcada, ötmek yani şarkı söylemek manasına gelen «chanter» fiili, ayni zamanda aldatılmak, parası sızdırılmak, soyulmak manasını da ifade eder. Zaharof, hayatının belki bu biricik nüktesini, gene para aşkına, bu şekilde kullanır dururmuş.

Hamdi VAROĞLU

CUMHURİYET — Bu serinin evvelki iki yazısı gazetemizin 16 ve 19 kânunuevvel tarihli nüshalarında çıkmıştır.

Mısır taahhüdlerine sadık

Meclis, kabinenin haricî siyasetini tasvib etti

Kahire 26 (a.a.) — Mısır meb'usan meclisi, üç gün devam eden gizli müzakerelerden sonra hükûmetin haricî siyasetini 68 muhalife karşı 122 reyle tasvib etmiştir.

Başvekil Sırrı Paşa müzakere sonunda söylediği nutukta bilhassa demiştir ki:

«— İngiliz zaferinden sonra tehlike şimdi uzaklaşmış olmakla beraber müdafaa hazırlıklarımıza devam ediyoruz. Mısırın haricî siyaseti, İngiliz Mısır ittifakına ve memleketin müdafaasına istinad etmektedir .Mısır, İngiltere ile akdettiği muahededen doğan bütün taahhüdlerini dürüst bir tarzda yerine getirmektedir.»

İngilizler Korfuya hediye attılar

Atina 26 (a.a.) — Yunanistanda bulunan İngiliz pilotlarından bir kaçı Noel bayramını temsilen Korfu adasına dün yüzlerce Noel hediyesi atmışlardır.

İngiliz hava kuvvetleri kumandanı daha önceden Korfu valisine müracaat ederek, hava müsaid olduğu takdirde İngiliz tayyarelerinin Korfu üzerinden Noel günü alçaktan uçacaklarını ve pilotlarla İngiliz hava kuvveyleri subayları ve erleri namına paketler atacaklarını haver vermiş ve demiştir ki:

«— Bu hediyeler düşmanın ağır ve devamlı hücumları karşısında gösterdiğiniz cesaret için duyduğumuz hayranlığın ve Korfuya inmeğe mecbur olan tayyarecilerimize karşı izhar ettiğiniz hüsnükabulü takdir ettiğimizin bir sembolüdür.»

Hediyelerin çoğu çocuklara mahsus yünlü elbiselerdir.

Orman amanejman grupları

Ankara 26 (Telefonla)' — Yurdun muhtelif mıntakalarında ve bilhassa Karadere ormanlarında çalışmakta olan orman amanejman grupları yaz mesailerini bitererek şehrimize dönmüşlerdir. Bu gruplar, üzerlerinde çalıştıkları ormanların plân ve haritalarını hazırlamaktadırlar.

İzmirde kömür buhranı

İzmir 26 (Telefonla) — Şehrimizde kömür sıkıntısı vardır. Kömürü 13 kuruşa satan Osman ve 15 kuruşa satan Fehmi adliyeye verildiler. Belediye halka kokkömürü dağıtmağa başladı.

Suner Tancaya gidiyor

Madrid 26 (a.a.) — Hariciye Nazırı Serrano Suner'in bu günlerde Tancaya gitmesi bekleniyor.

İspanyanın vaziyeti

Ankara 26 (Telefonla) — Radyo gazetesi İspanya Hariciye Nazırının Tancayı ziyaretinden bahsederek demiştir ki:

«— Almanya şarkî Akdenizde İngiltere aleyhine yapılan teşebbüsün akim kaldığını görünce bu sefer İspanya ve Fransa ile birlikte garbî Akdenizde İngilterevi müşkül mevkie düşürecek bir teşebbüs hazırlamaktadır. Vichy hükûmeti üzerinde yapılan Alman tazyikının sebebi budur. Bu itibarla İspanyanın vaziyeti şayanı dikkat bir mahiyet almıştır.

Orman müdürleri arasında

Ankara 26 (Telefonla) — Samsun Orman müdürü Mithat Sezer Seyhana, Edirne müdürü Mehmed Ali Erkan Kocaeline, Kocaeli müdürü Ali Soyer Diyarbakıra, Kars müdürü İsmail Şehab da Edirne Orman müdürlüğüne tayin edilmişlerdir.

Vatandaşlıktan iskat edildi

Ankara 26 (Telefonla) — Denizli nüfus kütüklerinde kayıdlı Mahmud oğlu Nureddin adında şahıs Umumî Harbde asker olarak gönderildiği Suriyeden dönmemiş ve haricdeki vaziyetile muzır bir şahıs olduğu anlaşıldığından vatandaşlıktan çıkarıldı.

İşletmeye açılan istasyon

Ankara 26 (Telefonla) — Zonguldak hattında Çaycuma ile Filyos isyasyonları arasındaki Kokansu istasyonu 1 kânunusaniden itibaren yolcu ve her türlü eşya nakliyatına açılacaktır.

Malatya - Diyarbakır hattı üzerindeki Sivrice istasyonunun ismi de Uluova olarak değiştirilmiştir.

Meclis ruznamesine alınan lâyihalar

Ankara 26 (Telefonla) — İhtısas cetvellerine aid lâyiha Meclis muvakkat encümeninden çıktı. Ruznameye alındı.

Adliye harc tarifesi kanununun 100 üncü maddesinin tefsiri hakkındaki Başvekâlet tezkeresi de Meclis ruznamesindedir.

Bir gardöfren yaralandı

İzmir 26 (Telefonla) — 1171 numaralı kataırın gardöfreni Osman Torunoğlu Menemende vagonların tekerlekleri arasında kaldı, yaralandı.

Hadiseler Arasında FELEK

Oturanlar ve duranlar

Tramvay arabası, bir hayat sinemasıdır.

Çizilmiş bir yoldan gider. İdare edeni ve edileni vardır. Hızlanır, yavalşanır. İnerken fren çıkarken vites yapar.

Kimi tenha, kimi kalabalık olur. Hep ayni yolun yolcusu görünürler de çoğu arayerlerde inerler. Sonuna kadar yoluna vefa gösteren biletçi ile vatmandan başka iki kişi ya bulunur, ya bulunmaz. Hele soğuk, kış ve gece gibi namüsaid şartlar altında.

Bir tramvayda oturanlar ve duranlar vardır. Nekadar halûk, ne derece medenî olursa olsun duranlar, oturanların yerine göz dikerler. Bu tramvayın değil, insanlığın bir hususiyetidir.

Nekadar istemesek, nekadar şahıs tayin etmesek hemen hepimiz ayakta kaldığımız zaman:

— Biri kalksa da yerine otursam! diye bir boş kotulk hasreti çekeriz. Gerçi bir yaşlıya veya bir hastaya hürmet veya şefkat olsun diye yerini verenler de yok değildir. Bu hareket işte yalnız orada hayat ölçüsile ölçülemiyecek kadar küçülür ve bir «tramvay nezaketi» ölçüsüne iner. Acaba bu «terki mevki» bir ömür uzunluğu değil sadece iki saatlik bir yol için olsa ne derece nedret peyda edebilir?

Oturanların da garib bir galati rüyetle, ayakta kalmışlara «yukarıdan aşağı» bir bakışları vardır. Merhamet değil, şefkat değil, hakaret değil.

Tramvay dönek yerlerinde, durak yerlerinde ve kalkış anlarında içeridekileri sarsar. Ayaktakiler birbirinin üstüne düşer, birbirinin ayağına basar, birbirinin canını yakarlar. İstiyerek değildir. Sevk ve idaresi ellerinde olmıyan bu ömür arabaların âdeti budur. Oturanlar bu salıntıdan pek, müteessir olmazlar. Dönemec yerleri, durak yerleri ve iniş çıkışlar onları sarsmaz.

Hayat da böyledir. Küçük büyük sarsıntılar yerleşmiş, oturmuş kimseleri henüz ayakta olanlar kadar silkmez.

Onun için tramvaya binenler eğer bir yere ilişemezlerse bir koltuğun kenarına yapışırlar. Böylece terminüs'e kadar takib edilecek yolun ivicaclarından gelecek sarsıntılardan mümkün mertebe korunurlar.

Tramvayı hayata, yahud hayatı trammaya benzetince yıkılmamak, birinin ayağına veya damarına basmamak için ya bir yere ilişmek, yahud bir koltuk kenarına tutunmak insanı insan olarak mütalea edince haklı ve insiyakî bir hareket vasfını alır. Zaten bu tutunmaları tramvayda hakiki, hayatta mezacî manasile hergün görmekteyiz.

B. FELEK

Türk elişleri

Dün Beyoğlu Halkevinde faydalı bir konferans verildi

Dün Beyoğlu Halkevinde Melek Celâl tarafından «Türk elişleri» hakkında pek istifadeli bir konferans verilmiştir. Müteakiben de genc san'atkârlar garb musikisinden parçalar çalmışlardır.

Melek Celâl, asırlardanberi kadınlarımızın ve kızlarımızın göz nuru dökerek ve elemeği sarfederek meydana getirdikleri eserleri devre devre istihalelerle anlatmış; bunların renk, çizgi ve işleniş tarzlarına dair, projeksiyonun da yardımile, izahat vermiştir.

«Türk elişleri» isimli matbu bir eserin müellifi ve bir de kolleksiyonun sahibi olan müdekkik münevverimizin konferansı güzide dinleyiciler üzerinde çok iyi bir tesir bırakmıştır.

Akşam Kız San'at mektebi de bu vadide çalışmakta olduğu ve Beyoğlunda Dekorasyon mağazalarında Türk elişlerini göstermek üzere bir sergi açıldığı için, «Türk elişleri» bu sene nazarî ve amelî şekilde canlanmış, âdeta rönesansına erişmiş bulunuyor.

Türk mimarîsi, Türk gençliği, Türk musikisi, Türk tezhibciliği, Türk hattatlığı vesaire yanında, bu son devrin sürekli mesaisi sayesinde, artık bir de ilmin tespit ettiği «Türk elişleri» mevcuttur Yalnız, güzel san'at değil, istikbal için ayni zamanda büyük bir ticaret mevzuu olan bu sahadaki çalışmaların müteakıb safhalarını da bekleriz.

Tecziye edilenler

Zabıta dünkü kontrolu esnasında tramvaylara atlıyan 78 kişiyi ceza - landırmıştır. Bundan başka muhtelif beledi suçlardan da 22 şoför tecziye edilmiştir.

« CUMHURİYET » İN EDEBÎ ROMANI : 13

Kızıl Vazo

Yazan: Peride Celâl

Bu hakkım değil mi? Ninem gibi düşünmüyor ki... O her an etrafı kollayor, her an başıma bir felâket gelecek diye içi titriyor belki de haklı...

Yemekte nineme o gün gittiğim yerler hakkında tafsilât verdim. Ertesi gün için doktor Rüştü Beyin geleceğine memnun oldu. Onlar ikisi doktorla pek ahpabdırlar .

***

Gece odama çıkmadan evvel ninemle beraber evin her tarafını dolaştık. En alt katları Yusufla babası, yukarıları biz dolaşıyoruz.

Eve artık oldukça yerleştik. Her yer tertemiz. Yusufun karısı Gülsüm intizamlı, titiz bir kadındır. Ninemin terbiyesini almış. Ev işleri onun ve ninemin dikkati sayesdinde her zaman bir saat gibi işler. Babam da oldukça muntazam bir adamdı. Ben bir kadına pek yakışmaz ama biraz lâkayd mizaclıyım. Belki de bu beni fazla ihtimamla yetiştirdiklerinden olacak. Fakat şimdi şimdi kendimi toplamaya başlayorum. Babamın ölümünden sonra oldukça değiştim. Durgun ağır bir insan oldum. Zavallı babacığımın ölümile uğradığım müthiş darbe, sonra daimi bir ihtiyat içinde yaşamaya kendimi mecbur hissetmem. Belki beni böyle yaptı.

Ninemle evi dolaşırken salona da uğradık. Bu salonun bütün eşyaları eskidir. Annem evlenirken döşetmiş. Pencerelerde ağır tül perdeler var. Birkaç yağlıboya resim, altın yaldızlı kırmızı ipek koltuklar ev kanapeler. İki büyük boy aynası, ortada sedef kakmalı yuvarlak mermer bir masa.. İzmirden geldikten sonra kapıdan girer girmez tam karşıya gelen duvara babamın büyük bir resmini astırdım. Mermer masanın üzerine bir iki biblonun ortasına kırmızı vazoyu koydum. İçinde hergün taze çiçek bulunduruyorum. Bütün diğer şeyler olduğu gibi yerlerinde kaldılar. Benim yaptığım ilâve babamın resmi, ve kırmızı vazo oldu.

Kırmızı vazo babamın en kıymetli sevdiği şeylerden biri olduğu için onu gözüm gibi saklayorum .Hatta arada sırada alıp evirip çevirerek tetkik ediyorum. Kabaca bir iş. Hiç de san'atkârane değil. Bununla beraber kerhalde babam için manevî bir kıymeti haiz olacaktı. Benim için de ayni kıymeti taşıyor.

Ninemle salonun pencerelerine yaklaştık, dışarı baktık. Ay ışığının serptiği ışıklar oynaşıyor.

Perdeleri kapattık. Işıkları söndürerek salondan çıktık. Koridorda ninemi buruşuk yanaklarından öptüm. «Allah rahatlık versin» diyerek, odama yürüdüm.

Odam ilk bakışta hiç te genc bir kız odasına benzemiyor. Dar tahta bir karyola, ayni tahtadan bir gardrob, koyu lâciverd bir şezlong, yerde lâciverd bir halı, duvarlar mavi boyalı, tuvalet masam... Ve pencerenin önünde küçük bir yazıhane.

İçeri girince başucumdaki ışığı yaktım. Odaya mavi, hafif bir ziya dalgası yayıldı. Kendimi şezlonga attım. Ellerimi başımın altında kavuşturarak uzandım.

Bugün yorgunum, asabiyim, teyzemin hakkı var. Babamın ölümü beni derinden sarstı. Kendimi toplayabilmem için esaslı bir tedavi lâzım galiba.

İstanbula geleli beş on gün oluyor. Fakat hiç boş durmadık. Bir takım ev işleri, sokak işleri ile meşgul olduk...

Şimdi her şey bitti. Vücudümde yorgunluğa benzer bir şey var. Bütün yaptıklarımızı manasız buluyorum. Niçin uğraştık, niçin didindik? Bütün yaptıklarımız bu tatsız hayatı sürüp gitmek için bir hazırlık değil miydi?

Pek yalnız kaldım. Dertleşecek, konuşacak bir kimsem bile yok. Fakat tahammül etmek lâzım.

Ağır ağır yerimden kalktım. Soyunup yatmak isteyorum. Uyku ne güzel şeydir! İnsan uykuda, başka bir âlemde kendini unutabiliyor. Yarı karanlık sisli bir âlem ve orada, hayatta yapamadığımız şeyleri yapıyoruz. Orada ayıb ve günah yok, o kadar kendi kendimizeyiz ki... Ve nihayet bütün sevdiklerimize kavuşmak mümkün. Çünkü ölenler orada diriliyor, tekrar bize avdet ediyorlar.

Neler düşünüyorum!

Aynanın önünde soyunuyorum. Bir aralık elimde elbisem durdum, kendime baktım. İpek kombinezon ince uzun vücudümü yarım örtüyor. Geniş omuzlarım ve ince bir belim var. Bacaklarımın güzel olduğunu itiraf edebilirim. Biraz çevik bir genc çocuk vücudünü andıran bu vücudün üzerindeki başa gelince mat esmer bir ten, siyah parlak saçlar, kalınca siyah kaşların altında gümüş rengi iri bebekli gözler. Bütün bunlar bir araya gelince pek te çirkin bir yüz meydana gelmiyor.

Gözlerim babama benziyor, onunkiler gibi içlerinde oynaşan koyulu açıklı hep kurşunî renk üzerinde menevişler var. Babam saçlarımı severdi. «Gece mavi pırıltılar yapıyor» derdi. Saçlarımı sevmesinde onların pek genc yaşında ölen annemin saçlarına benzemesinin de dahli var galiba. Annem, saçlarını iki kalın örgü yaparmış. Ben onları enseme kadar uzatıp bırakıyorum. Omuzlarıma kadar dümdüz inerek yüzüme sert, vahşi bir mana veriyorlar.

Aynama biraz daha yaklaştım ve biraz daha yakından yüzüme baktım. Birdenbire aynadaki aksimle arama bir başka insan şekli karıştı. Doktor Rüştüyü hastasına almaya gelen adamı, siyah parlak gözleri, kemikli sert yüzü ile karşımda görür gibi oldum. Silkinerek kendime geldim ve hayal kayboldu. Bir an hareketsiz kaldım. Kendime, babama, güzelliğime aid şeyler

Şundan - Bundan

Kral Jorj'un bir nüktesi

Nörsler ve çocuklar - Aksi sada - Milyonluk şehirler - Kıymetli taş membaları

İngiltere Kralı Majeste 6 ncı Jorj

İngiltere Kralı majeste 6 ncı Jorj, İngiliz milletine has olan meziyetlerin hepsine malik olduğu gibi «nükte» hususunda da tebeasından aşağı kalmamaktadır.

Saray ile İngiliz aristokrasisinin yüksek vatanseverliğini bir defa daha ispata vesile olan bu harbin bidayetinde, Kral herkesten evvel, sarayda muhtelif servislerde çalışan maiyetinden eli silâh tutanların harbe gitmelerini istemiş, bunlar da hakî üniformaları giyerek memnuniyetle orduya iltihak etmişlerdi. Sarayın hizmetinde bulunan birçok kadınların da gerek hastabakıcı sıfatile askerî hastanelerde, gerekse mühimmat fabrikalarında çalışmak üzere Sandringham şatosundan uzaklaşmaları, Kral ile ailei kraliinin hizmet işlerini hayli sekteye uğratmıştı... Bir gün, sarayın ihtiyar asilzadelerinden biri, Kral ile konuşurken, bu vaziyetten şikâyetle:

— Saraydan infikâkler bu suretle devam ederse, majestenize hizmet edecek kimse kalmıyacak... der, Kral:

— Vaktile donanmaya mensub bir kruvazörde bir müddet makinist olarak staj yapmıştım, şimdi otomobilimi kullanacak şoför bulamazsam, iş başına kendim geçer, arabamı kullanırım...

— Ya mutfak işlerile kim meşgul olur, haşmetmeab?..

— Kraliçe ne güne duruyor?.. O da mutfağa girer, mesele kalmaz... cevabını verir!

Aksi sada

Aksi sada... Onun ne olduğunu hepimiz az çok bildiğimiz gibi ecdadımız da iyi kötü bilirlerdi... Fakat içimizden birçoğumuz ilim bakımından bu hâdiseyi ispat edemediğimiz gibi hangi kanunlara müsteniden vukua geldiğini de bir matematik kat'iyetle kara tahtada halledemeyiz... Nim resmî bir surette, aksi sada, dünyalar kadar eskidir.. Fakat «sureti resmiye» de, bugün 300 yaşında bulunmaktadır! Yani üç asır var ki, tabiatin ve sadanın bu garib nümayişi, fennî bir şekilde ve herkesin anlayacağı bir surette izah edilmiştir. Bu izahat 1634 tarihinde Père Kircher namında Romada yerleşmiş bir Alman tarafından verilmiştir.

Kircher, Roma civarında bulunan Prédullico gölü yakininde ve henüz otuz dört yaşında bulunduğu bir sırada aksi sadayı tetebbüe başlamıştı. Bu harika, o mahalde pek berrak ve gayet net olarak duyuluyordu... Az zaman içinde said «dalga» ların ne suretle ihtizaza geldiklerini ve nasıl aksettiklerini anlamağa muvaffak oldu... O vakittenberi üç asır geçti, müteaddid tecrübeler yapıldı fakat Kircher'in nazariyelerini ıskat edecek yeni bir nazariye meydana konulamadı... Şunu da sırası gelmişken ilâve edelim ki, dünyanın en meşhur «aksi sadası», İngilterede Wodstock'ta bulunmakta, kelimeleri pek sarih olarak gündüzleri 18, geceleri 20 defa tekrar etmektedir.

Nörsler ve çocuklar

Hali harb dolayısile, bugün hemen bütün memleketlerde olduğu gibi İngilterede de orta halli ailelerde ve büyük asaletlerde evlerinin yevmî masraflarını tenkise başlamışlardır.

Bu sebeble, şimdiye kadar yaşamakta oldukları refah devrine fasıla vermişler ve birçok hususta iktısada riayet etmek mecburiyetinde kalmışlardır. Bu itibarla, orta halliler, hususî ikametgâhlarını yavaş yavaş terk ile apartımanlara yerleşmişler, ve an'anevî bir muhabbetle bağlı oldukları büyük şöminelerden vazgeçerek, harbden evvel nefret ettikleri kaloriferleri - ucuzluğuna tamah ederek - kullanmaya başlamışlardır...

Bu iktısada riayet meyanında, vaktile evlerde kalabalık bir kütle teşkil eden müstahdeminden de birer ikişer vazgeçilmiş, bunların sayısı mehmaemken azaltılmıştır. Buna rağmen, kimsenin dokunmasına ihtimal verilemiyen bir şahsiyet vardır ki, o da «Nörs» denilen çocuk dadısıdır.

Bizde ancak zengin aileler nezdinde bulunan ve lüks bir «madde» telâkki edilen çocuk bakıcısı, orada orta halli aile çocuklarının bile lâzımı gayri müfarikıdır.

İngilizler, çocuğun aile hayatı yaşamasını mahzurlu görmektedirler. Onun, ana ve babasının odasında yatmasına, onlarla birlikte yemek yemesine taraftar değildirler. Bu zihniyet İngiliz ailelerinde o kadar kökleşmiştir ki, birçok genc evliler kuvvei maliyelerinin fevkında fedakârlıkta bulunarak, çocuklarını «Nörs» lerinden mahrum etmemektedirler. Hini hacette, aşçı kadın, orta hizmetçisi, hattâ gündelikçi kadın feda edilmektedir. Fakat evin madamı bizzat çocukla meşgul olmaktansa, ailenin en ağır hizmetlerini görmeği tercih etmekte, ve bu suretle «çocuktan ayrı yaşamak» hususundaki Anglo - Sakson prensipine sadık kalarak ona her şeyden fazla ehemmiyet vermektedir...

Milyonluk şehirler

1939 da neşrolunan bir istatistiğe göre, dünyada bir milyondan fazla nüfusu havi 28 şehir bulunmaktadır. Bu şehirlerden, beşi Müttefik Amerika Cumhuriyetlerinde, üçü İngilterede, ikisi Almanyada, ikisi Çinde, ikisi Avusturalyada, ikisi Hindistanda, ikisi Rusyadadır. Fransa, Polonya, Arjantin, Avusturya, Brezilya, İtalya, Macaristan, Mısırda da birer tane vardır.

Dünyanın en kalabalık şehri 8.200.000 nüfusu ile Londradır. Onu hemen 6.900.000 nüfus ile Nevyork takib eder. Fakat şunu nazarı itibara almalı ki, İngiliz payitahtı için tespit edilen rakama, şehrin banliyösü de ilâve edilmiştir. Halbuki Nevyorkunki yalnız bu şehire aid nüfusu göstermektedir. Binaenaleyh, bu büyük Amerikan merkezinin kalabalığı Londranınkine muadil demektir. Londra ve Nevyorktan sonra ehemmiyetleri sırasile gelen şehirler şunlardır: Paris, Berlin, Şikago, Şanghay, Moskova, Leningrad, Buenos - Ayres, Tokyo, Milâno...

Kıymetli taş membaları

Geçenlerde Sandalbedesteninde müzayedeye konulan 14 kratlık bir pırlantaya 18.000 küsur lira pey vurulduğunu, fakat sahibinin bu fiata razı olmaması yüzünden taşı satmadığını gazetelerde okuduk. Ben, mevzuu bahs elması görmediğim gibi vasıfları hakkında da bir fikir edinemedim, fakat Paristeki «Louvre» müzesinde, büyük ihtimamlarla hıfzolunan ve bir takım takyidata tâbi tutulmakla beraber ziyaretçilerin tamaşasına arzedilen meşhur «Régent» ı görmüştüm... Dünyada mevcud büyük pırlantalar kataloğa olduğu gibi, her birinin de ayrı ayrı mahlesleri vardır... Geçen gün çarşıdaki taşın başına gelen, «Yonker» ismini taşıyan ve «Cullinân» dan sonra dünyanın en büyük pırlantası olan taşın başına da gelmiştir.

Bu taş, epey zamandanberi dünya piyasasında bir türlü alıcı bulamamakta, bu itibarla muhafazasına memur Diamond Corporation şirketi, muhafaza bedeli, faiz vesaire gibi fasıllar için senede 300 lira zarar görmektedir...

Bahsi, bu mevzu üzerinde yürütürken, gerek elmasın, gerekse diğer kıymetli taşların «vatanı aslî» leri hakkında, hatırımızda kalan malûmatı da arzedelim:

Elmas: Bilhassa şarkî Hindistanda Golconde eyaletinde, Brezilyada Rio mıntakasında, Kapta.

Zümrüd: Kolombiyada, Sibiryada, biraz da Seylânda.

Yakut: Seylânda, Birmanyada, biraz da Amerikada Montana mıntakasında.

Firuze: İranda, Mısırda.

İnci: Kızıldenizde, Arabistanda.

Sarı yakut: Brezilyada, İspanyada.

Açık yeşil zümrüd: Sibiryada.

Süleyman taşı: Bohemyada.

Akik: Seylânda.

Gök yakut: Şarkta, Hindistanda, Siyamda.

Ametist: Sibiryada, Oroguayda, Fransada Auvergne eyaletinde..

Yukarıda ismi geçen memleketler, madenlerini muntazam ve makul şekilde işleterek bu taşları ihrac edenlerdir. Yoksa, merkezî bir surette şurada burada keşfedilip işletilmiyen cevher membaları dünyanın muhtelif yerlerinde bulunmaktadır...

Hikmet NİSAN

YILDIZ

BUGÜN ÇIKTI

BİRİCİK SİNEMA MECMUASI

51 inci sayısı dört renkli bir kapak içinde bu gün çıktı.

Yıldız'ın bu sayısında

Cary Grant ve para - Dört güzel kadın tipi - Stüdyo hatıraları - Orkestradan perdeye geçen genc kız - Nancy Kelly yıldızlıktan korkuyormuş - Modern vücud nasıl elde edilir? - Şarlonun son filmi: Diktatör - Bir yıldızın hususî hayatı - Hikâye: Juana - Film hikâyesi: İki kocalı kadın - Roman: Elem şarkısı - Ayrıca derd ortağı, tablo, biografi ve saire...

HER YERDE 15 KURUŞ

Türkiye Yayınevi

ANKARA CADDESİ No. 36

Dz. Levazım Satınalma Komisyonu ilânları

Aded				
600	Pirinc civata	maa somun		3/4
600	Pirinc civata	maa somun		5/8
600	Demir civata	maa somun		1/2
300	Demir civata	maa somun		3/4
300	Demir civata	maa somun		5/8
300	Demir civata	maa somun		1/2
155	Demir saplama		5/16	
155	Demir saplama		3/8	
155	Demir saplama		1/2	
155	Demir saplama		3/4	
315	Çelik saplama		5/16	
315	Çelik saplama		3/8	
320	Çelik saplama		1/2	
320	Çelik saplama		3/4	
540	Pirinc saplama	maa somun		3/4
540	Pirinc saplama	maa somun		5/8
540	Pirinc saplama	maa somun		1/2

1 — Tahmin edilen bedeli 4980 lira olan 17 kalem civata ve saplamaların 28/12/940 cumartesi günü saat 11 de Kasımpaşada bulunan deniz levazım satınalma komisyonunda pazarlıkla eksiltmesi yapılacaktır.

2 — İlk teminatı «373.50» lira olup şartnamesi her gün iş saati dahilinde mezkûr komisyondan bedelsiz alınabilir.

3 — İsteklilerin 2490 sayılı kanunun istediği vesaikle birlikte adı geçen komisyona müracaatleri ilân olunur.

(12421)

***

1 — Mevcud evsafı mucibince alınacak olan 13 ton kostik sodanın 30/12/940 pazartesi günü saat 14,30 da Kasımpaşada bulunan Deniz Levazım satınalma komisyonunda pazarlıkla eksiltmesi yapılacaktır.

2 — İsteklilerin teklif edecekleri fiatın yüzde yedi buçuğu olan ilk teminatlarile mezkûr komisyona müracaatleri ilân olunur. (12422)

***

1 — Tahmin edilen bedeli «12500» lira olan 100 ton sodanın 2/1/941 perşembe güü saat 15 te Kasımpaşada bulunan Deniz Levazım satınalma komisyonunda pazarlıkla eksiltmesi yapılacaktır.

2 — İlk teminatı «937,50» lira olup şartnamesi her gün iş saati dahilinde mezkûr komisyondan bedelsiz alınabilir.

3 — İsteklilerin 2490 sayılı kanunun istediği vesaikle birlikte adı geçen komisyona müracaatleri ilân olunur.

(12423)

ŞEHİR TİYATROSU

TEPEBAŞI D R A M KISMINDA

Akşam saat 20,30 da

ABDAL

***

Beyoğlu İstiklâl caddesi

KOMEDİ KISMINDA

Akşam saat 20,30 da

PAŞA HAZRETLERİ

***

BEYOĞLU H A L K Sineması

Bugün 11 de akşam 20 de

1 — Kara Korsan: 14 kısım

2 — Servet hırsızları

TOKATLIYAN OTELİ

YILBAŞI REVEYONU

için masalarımızı şimdiden ayırtınız.

ATRAKSYON - SÜRPRİZ - MUHTELİF EĞLENCELER

FEVKALÂDE ORKESTRA

SPOR

Bu gün yapılacak Atatürk mukavemet yarışı

Atatürk mukavemet yarışı bu gün Taksim, Jandarma karakolu önünden başlayıp, Gazhane, Akaretler, Taşlık, Taşkışla yolile gene Taksim meydanında bitecektir.

4 kilometrelik bir yol üzerinde yapılacak bu yarışa her kazanın beden terbiyesi teşekküllerinden beşer kişi iştirak edecektir.

Spor teşkilâtına dahil kulüblerimizden bir çok atletlerin gireceği bu müsabakanın pek kalabalık olacağı zannedilmektedir.

Birden, onuncuya kadar derece alan atletler tasnife dahil olacaklarından yarış, bu bakımdan ayrı bir ehemmiyet taşımaktadır.

Müsabakaya akşam saat 17 de başlanacaktır.

Atatürk mukavemet yarışı bu gün bütün mıntakalarda yapılacaktır.

En uzun mesafeli yarış bu gün Ankarada yapılacak müsabakadır.

Hokey yeniden canlandırılacak

İstanbul mıntakası uzun zaman - danberi tarihe karışmış olan Hokeyin yeniden canlandırılması için bazı teşebbüslere girişmiştir.

Hokey malzemesi temin edilir ve bu oynu yapacak üç beş takım teşkil edilirse, önümüzdeki yaz mevsiminde yeniden hokey canlanmış olacaktır.

F. T. C. gelmek istiyor

Kânunusani içinde Macar F. T. C. takımının şehrimize getirilmesi için yeniden bir teşebbüs yapılmaktadır.

F. T. C. 1 ilâ 31 kânunusaniye kadar serbest olduğunu bildirmiştir.

Bu hafta yapılacak maçlar

Futbol ajanlığından:

29/12/940 pazar günü yapılacak lik maçları:

Fener stadı:

Vefa - Beyoğluspor saat 11 hakem Hüsnü Y. H. Muzaffer, neşet.

Fener - Beykoz saat 13 hakem Samih Duransoy, yan hakem Selâmi, Muhtar.

Beşiktaş - Galatasaray saat 15 hakem Tarık, yan hakem Bülend, Bahaeddin.

Beşiktaş sahası:

İstanbulspor - Altıntuğ saat 13, hakem Şekib, yan hakem Fazıl, Bülend.

Süleymaniye - Topkapı saat 15, hakem Hüsnü, yan hakem Nejad, Halid Üzer.

2 — Karagümrük ve A. Hisar sahalarının oynanamıyacak bir halde olmaları dolayisile ikinci küme maçları tehir edilmiştir.

Mekteb maçları

İstanbul erkek mektebleri voleybol lik heyeti başkanlığından:

27/12/940 cuma günü Eminönü Halkevi salonunda yapılacak maçlar:

Saha komiseri: S. Karayel.

Taksim L. - Hayriye L. saat 14,30, hakem Turgud.

Pertevniyal - Yüce Ülkü L. saat 15, hakem Turgud.

27/12/940 cuma günü Beyoğlu Halkevi salonunda yapılacak maçlar:

Saha komiseri: N. Tüfekçi.

Haydarpaaş L. - İst. Er. L. saat 14,30, hakem N. Moran.

Galatasaray L. - San'at O. saat 15, hakem Ahmed.

Bayramda Uludağda tertib edilecek müsamereler

Bursa (Hususi) — Bursa Dağcılık kulübü, Kurban Bayramının üçüncü günü Uludağda üç müsabaka tertib etmiştir. Bu müsabakalar, Ankara, Bursa, İstanbul dağcıları arasında yapılacak, derece alanlar kayakçılık teçhizatı hediye olarak verliecektir. Yarışlar şus, slalom ve mukavemettir. Bunlardan mukavemet yarışı bayramın ikinci günü öğleden sonra yapılacaktır.

Bursa bölgesi bu sene kış sporlarına geniş mikyasta inkişaf verecektir. Bu maksadla genclik kulüblerinden birer grup, mekteblilerden diğer gruplar Uludağa çıkarılacaktır. Bunun için bir program hazırlanmıştır. Ayrıca bu sene Otel - Zirve yolile ilk defa olarak kuvvetli bir ekip İnegöle inecektir. Bu iniş için de esaslı tertibat alınmaktadır. Bu uzun mesafeyi katedecek kayakçıların şimdiden isimlerini bildirmeleri haber verilmektedir.

Bir muhasebeci aranıyor

İstanbul Verem Mücadele cemiyetinden:

Erenköyündeki Verem sanatoyomuna müsabaka ile bir muhasebeci alınacaktır. İsteklilerin,

1 — Mektep şehadetnamesi veya suretini.

2 — Nüfus tezkeresi veya suretini.

3 — Doğruluk kâğıdını.

5 — Dilekçesini hâmilen Meydancık Yeni Valide hanı 65 numaradaki cemiyetimiz merkezine müracaatleri.

SİNEMA

Yalnız Kurd Warren William

Gazetecilikten yetişme bir sahne ve filim aktörüdür

Warren William «Yalnız kurd bir genc kızı yiyor!» filminde

Holivuddan yazılıyor:

Bir çok yerlerde olduğu gibi burada da sinema aktörlerinden bazısı sade hakiki isimleri değil, beyaz perdede takındıkları müstear namlar da unutularak kendileri temsil ettikleri roller - den her hangisinde büyük bir muvaffakiyet gösterdilerse o adla çağırılmaktadırlar. Meselâ Peterre Lorre'u kim tanır? Bütün filim şirketleri tevziat cetvellerinde ve sinemacılar ilânlarında bu esrarengiz şahsiyeti daima Mister Moto diye yadettikleri için bütün dünya seyircileri ona ancak bu isim zikredilince âşina çıkmaktadırlar.

İşte Warren William da son defa bir seri halinde temsil ettiği «Yalnız kurd» filimlerinde büyük bir şöhret kazandığı için buradaki arkadaşları kadar cihanın dört köşesindeki sinema meraklıları da ona hakiki adından ziyade bu namı münasib görmüşlerdir.

«Yalnız Kurd» un dördüncü serisi olan «Yalnız kurd bir genc kızı yiyor!» filmini çevirmekte bulunan Warren William gencliğinde aktör olmayı hiç aklına getirmemiş, gazeteciliğe heves etmiş bir san'atkârdır. Fakat Parise, Nevyorkun en büyük gazetelerinden biri namına edebî muhabir olarak gönderilen delikanlı, orada sahne ve sinema artistlerile sıkı bir münasebet tesis etmesi neticesi bu mesleğe büyük bir temayül göstermiş ve Amerikaya döndüğü zaman kendisine rahatsız bulunan Richard Dix'in yerine «Seni seviyorum» filmindeki beş erkek rolünü oynaması teklif edilince reddetmemiştir.

Warren William bu kordelâda gösterdiği meharet üzerine bir çok sirketler tarafından filimler çevirmeğe davet olunmuş, sırasile «Ejderhanın kulübesi», «Hayatı taklid», Monte Carlolu kadın», «En sevdiği erkek», «Kadife elbise», «Şeytan ve genc kız» ve diğer yirmiye yakın eser daha meydana getirmiş, bu arada Dolores del Rio, Mae West, Bette Davis gibi Holivudun en tanınmış yıldızlarına partönerlik etmiştir.

ACELE SATILIK

70×100 eb'adında bir matbaa makinesi ehven fiatla acele satılıktır. Taliblerin İstanbul, Ankara caddesi Sertel matbaası sahibi Yusuf Kenana müracaatleri.

RADYO

Bu günkü program

27/12/940 cuma

8,00 Program	18,03 Müzik
8,03 Haberler	18,30 Saz
8,18 Müzik (Pl.)	19,00 Türküler
8,45 Yemek listesi	19,30 Haberler
★	19,45 Şarkılar
12,30 Program	20,15 Rad. Gazetesi
12,33 Şarkılar	20,45 Temsil
12,50 Haberler	21,30 Konuşma
★	21,45 Orkestra
13,05 Türküler	22,30 Haberler
13,20 Müzik (Pl.)	22,45 Orkestra
18,00 Program	23,00 Cazband
	23,30 Kapanış

Teşekkür

Haydarpaşa Nümune hastanesinde büyük bir ameliyatla annemizin hayatını kurtaran muhterem oppratör Feridun Şevket Evrensele, hastanesinin intizam ve temizliğinden, bütün hastalara gösterilen ihtimam, dikkat ve şefkatten dolayı sertabib muhterem Dr. Kâzıma, muavin ve asistanlarına, hemşire ve hastabakıcılara alenen ve ayrı ayrı teşekküre kendimizi borclu addediyoruz.

Şükûfe Kunter, Halide Tokgöz, Mihri Pektaş

Vefat

Selânik üçüncü ordu Mareşal merhum Hacı Hayrinin oğlu, torunları İstanbul Gümrükleri Ziraat müdürü Abdurrahman Cin, Maliye Tahakkuk müfettişlerinden Salâhaddin Cin, diş doktoru Halid Galib Erzgü, Kevser Fuad ve Samiha Gaspralın dayıları erkânıharb binbaşılığından mütekaid Bay Ahmed Nizameddin Adaş kısa bir rahatsızlığı müteakib rahmeti rahmana kavuşmuştur. Cenazesi 27/12/940 cuma günü saat 13 te Sıraselvilerde Beyoğlu Belediye Zükûr hastanesinden kaldırılarak namazı Firuzağa camiinde kılındıktan sonra Feriköy mezarlığına defnedilecektir. Mevlâ rahmet eyliye.

***

Filbeli Rıza Paşa kerimesi, Karna - badlı Bay Yasin Kökbayın eşi, Halic sirketi müdürlerinden merhum İsmail Beyin ve Şûrayi Devlet azası Memduh Özaranın kayınvalidesi Nafia Kökbay dün öğlevin vefat etmiştir. Cenazesi bu gün Carsambada Hamsi sokak 10 No. lı evinden kaldırılarak öğle namazı Fatih camiinde kılındıktan sonra Edirnekapıda ailesi makberesine defnedilecektir.

***

Trabzonlu miralay Zühtü Beyin damadı Trabzon Fırka Erkânıharbiyesinde, Janadrama müfettişliğinde, 9 uncu kolordu, 8 inci ordu, Harbiye Nezareti muamelâtı zative müdürlüklerinde ve Askeri Müze dahiliye müdürlüğünde bulunmuş olan Erzincanlı Ahmed Tevfik Külürbası 26 birincikânun günü Allahın rahmetine kavuşmuştur.

Cenazesi 27/12/940 bu günkü cuma günü öğle namazı kılınmak üzere Yeşilköydeki evinden kaldırılacaktır.

Ankara Borsası, 26-12-940

Londra	1 Sterlin	5,24
Nevyork	100 Dolar	132,20
Cenevre	100 İsv. Frc.	29,7725
Atina	100 Drahmi	0,9975
Sofya	100 Leva	1,6225
Madrid	100 Peçeta	12,9375
Belgrad	100 Dinar	3,175
Yokoha.	100 Yen	31,1375
Stokholm	100 İsveç K.	31,0975

ESHAM VE TAHVİLÂT

Ergani		19,76
Sivas - Erzurum	2	19,14
» »	3	19,14
» »	4	19,15—19,14
Merkez Bankası		108,50—110—
Reji		0,75

Kongreye davet

Eyüb Fakirleri Koruma derneği reisliğinden:

Derneğimiz yıllık toplantısı 5/1/941 pazar günü saat 14 te Eyüb Halkevi kurağındaki salonda yapılacaktır.

Azanın teşrifleri rica olunur.

Ankara Orman Koruma Genel K. Satınalma Komisyonundan:

1 — Boluya def'aten teslim şartile 70 ton un kapalı zarf usulile alınacaktır. İhalesi 14 ikincikânun 941 salı günü saat 15 te Ankarada Yenişehirde Yüksel caddesinde Orman Koruma Genel K. binasındaki satınalma komisyonunda yapılacaktır.

2 — Beher kilosunun tahminî fiatı 23 kuruş olup muvakkat teminatı 1207 lira elli kuruştur. Şartnamesi her gün Ankara, Bolu, İstabnul Orman Koruma Satınalma komisyonunda görebilirler.

3 — İsteklilerin şartnamesinde yazılı vesikalarile beraber teklif mektublarını ihale saatinden bir saat evveline kadar komisyonda bulundurmaları. (12128)

«8941»

Belediye Sular İdaresinden:

1 — İdaremizin Feriköy atelyesi için açık eksiltme ile bir elektrik kaynak makinesi satın alınacaktır.

2 — Eksiltme 6/1/941 pazartesi günü saat 10 da Taksimde Sıraservilerdeki idare merkezinde yapılacaktır.

3 — Eksiltmeye girmek isteyenler alınacak makinenin evsafını ve salreyi gösterir şartnameyi idare merkezinde levazım servisinden alabilirler. (12436)

Bu gün matinelerden itibaren

TASİM SİNEMASINDA

Türkiyede ilk defa gösterilmektedir.

TÜCCAR HORN'danberi henüz bir eşi yapılmamış ve ondan da mükemmel bir film

ROBENSON ADASI

Muazam ve heyecanlı bir mevzu

FREDDY BARTHOLOMEW — EDNA BEST ve sinema dünyasının henüz iki buçuk yaşında en genç san'atkârı

BOBY QUILLAN

Ve bin bir çeşid hayvanlarile NUHUN GEMİSİ

Muazazm bir ağac içine sığdırılmış bir ev... Cenub denizinde korkunc bir tayfun... Bir saniyede bir insanı öldüren korkunc örümcekler... Halâskâr sal... Vahşi hayvanlar...

HARİKALAR ADASI

TÜRKÇE SÖZLÜ BÜYÜK FİLM

İlâveten: En son gelen türkçe izahatlı Yakınşark Jurnali: İngiliz - İtalyan ve İtalyan - Yunan harbine aid haberler.

Merhametten Maraz

Yazan: *Stefan Zweig* — 48 — **Türkçeye çeviren: *Hamdi Varoğlu***

— Fakat, şimdi, hazır ol! Balinkay, Amerikadan mı, Holandadan mı, bir yerden ,birdenbire çıka geldi. Bütün subayları ve bir senelik gönüllüleri bu akşam davet ediyor. Albay da gelecek, binbaşı da gelecek. Saat sekiz buçukta «Kırmızı Aslan» da ziyafet var. Bereket versin ki seni yakaladık! Kaçsaydın, moruk fena halde homurdanacaktı!

Bilirsin ki Balinkay'a bayılır. O geldiği zaman, hepimizin burada hazır bulunmamızı ister.

Kafamı henüz toplayamamıştım. Hayretle sordum:

— Kim geldi?

— Balinkay! Sersem sersem ne bakıyorsun? Balinkay'ı tanımıyor musun?

Balinkay? Balinkay? Kafamın içi hâlâ karmakarışıktı. Bu ismi bulmak için, tozlu eşyayı karıştırır gibi, hafızamı kurcalayordum. Ha, evet! Alayın şu «eski haşarısı». Ben garnizona gelmeden çok zaman evvel, o burada bulunmuştu. Alayın en mükemmel süvarisi, en ele avuca sığmaz kumarbaz, kadın peşinden ayrılmaz bir zabitiydi. O sırada bir vak'a olmuştu. Bu vak'anın hakiki mahiyetini sorup öğrenmeyi hiç merak etmemiştim. Muhakkak olan bir şey varsa, yirmi dört saat içinde, üniformasını sırtından çıkarıp portmantoya asmış, dünyayı dolaşmaya çıkmıştı. Bu mesele hakkında, türlü türlü hikâyeler anlatıyorlardı. Nihayet, Kahiredeki Splendid Otel'de, büyük bir vapur şirketinin ve Cava'da, Borneo'da müteaddid arazinin sahibi, milyonluk bir Holandalı kadını avlamak suretile işini yoluna koymuştu. O tarihtenberi de, bizim, görünmiyen hamimiz olmuştu.

Bu Balinkay'ı, bizim albay, hayli müşkül bir vaziyetten kurtarmış olsa gerek ki, ona ve alaya karşı gösterdiği bağlılık, cidden güzeldi. Avusturyaya her gelişinde, bu seyahati eski arkadaşlarını görmek üzere bilhassa ihtiyar ediyor ve öyle cömerd para sarfediyordu ki, aradan haftalar geçtikten sonra bile, şehirde hâlâ bundan bahsediliyordu. Eski üniformasını bir akşamlık tekrar sırtına giymek ve arkadaşları arasında bulunmak, onun için derunî bir ihtiyacdı. Memnun ve bahtiyar, zabitan sofrasına oturduğu zaman, «Kırmızı Aslan» ın bu işli ve boyaları dökük salonunda, kendini Amsterdam'daki kâşanesinden yüz defa daha fazla kendi yuvasında hissediyordu. Biz onun evlâdları, kardeşleri, hakiki ailesiydik. Her sene, sürek avlarımız için mükâfatlar tesis eder, her Noel yortusunda, muntazaman ,iki üç kasa şampanya ve alkollü içki gönderirdi. Her yılbaşı, albay, subaylar heyeti için, bankadan, yüklü bir çek tahsil edeceğine emindi. Sırtında ühlan üniforması bulunan ve ühlan ceketinin yakasında armamızı taşıyan herkes, günün birinde para sıkıntısına düştüğü takdirde Balinkay'a güvenebilirdi. Bir mektub yazmak, işi halletmeğe kâfiydi.

Başka her hangi bir zaman, bu meşhur Balinkay'la tanışmak, beni cidden memnun edebilirdi. Fakat ziyafet, eğlence, içki ve masabaşı safası, bu şaşkın vaziyetimde, bana, tahammülü pek imkânsız bir hal gibi göründü.

Binaenaleyh, kendimi pek iyi hissetmediğimi ileri sürerek, kabil olduğu kadar çabuk savuşmağa çalıştım. Fakat Ferencz, şiddetle:

— Sakın ha, bugün kaçmak yok!

Dedi ve koluma sıkı sıkı yapıştı. İstemiyerek boyun eğmeğe mecbur oldum. O beni sürüklerken, ben, zihnim karma karışık, onun anlattıklarını dinliyordum. Balinkay'ın, kimleri, ne şekilde müşkülâttan kurtardığını anlatıyordu. Kayınbiraderine memuriyet bulmuştu. İçimizden biri kâfi derece suratle terfi edemediğini görünce, vapura binip onu evinde, yahud Hindistanda ziyaret etmesi kâfiydi. Kuru ve inadcı bir adam olan Jozsi, Ferencz'in şevkini arasıra söndürüyor, «eğer, Balinkay o Holandalı kadını avlamamış olsa, Albay, «Tontonunu» bu kadar iyi karşılar mıydı?» diye alay ediyordu. Kadın da kendisinden on iki yaş büyüktü. Kont Steinhubel gülerek:

— İnsan kendisini satınca hiç olmazsa pahalıya satmalı, dedi.

O muhaverenin her kelimesinin, şaşkınlığıma rağmen, hafızamda yer etmiş olması, bugün bana garib görünüyor. Gerçi, ekseriya, deruni bir heyecan şuurla müterafik olur. «Kırmızı arslan» ın büyük salonuna girdiğimiz zaman, benden beklenen vazifeyi, disiplinin uyusturucu tesiri sayesinde, az çok muntazam olarak yerine getirdim. Yapılacak iş te çoktu. Yalnız alay balolarında kullanılması mutad olan bütün bayrakları ve alâmetleri toplayıp getirdiler. Bir kaç emirber, duvarlara neş'e ve gürültü ile, çiviler çaktılar. Bitişik bir odada, Steinhubel, mızıkanın saat kaçta çalınacağını, borazana izah etmekle meşguldü. El yazısı güzel olan Jozsi'ye yemek listesinin yazılması vazifesi verildi. Listedeki bütün yemeklerin isimleri gülünc şeylerdi. Beni de sofranın tanzimine memur ettiler.

Bu arada, bir hizmetkâr masaları, iskemleleri yerlerine dizdi. ve meyhane garsonları, Balinkay'ın Viyanadaki Socher lokantasından getirttiği sayısız şarab şişelerini ve şapmanya sepetlerini taşıdılar. Bütün bu faaliyet beni avuttu. Çünkü, gürültüsü, şakaklarımın derinden derine darabanına galib geliyordu.

Nihayet, saat sekizde, her şey hazır olmuştu Şimdi, kışlaya gidip elbise değiştirmek lâzımdı. Emirberime haber vermiştim Büyük üniformam ve cilâlı çizmelerim beni bekliyordu. Çabucak başımı soğuk su ile yıkadım, saatime bir göz attım. Daha on dakika vaktim vardı. Bizim Albay, dakikası dakikasına iş görülmesini ister. Tam, aynanın karşısında, iç pantalonile durduğum esnada kapı vuruldu. Emirberime:

— Soran olursa yok, dersin, dedim.

Derhal fırladı. Yandaki odadan fısıltılar işittim. Sonra, emirberim, elinde bir mektubla geri geldi.

Bir mektub mu? Müstatil, kalın ve bir deste kadar ağır zarfı aldım. Derhal elim yandı. Mektubun kimden geldiğini anlamak için yazıya bakmağa hacet yoktu.

Bir sevki tabiî, bana «daha sonra, daha sonra, diyordu. O mektubu şimdi okuma!» Fakat, gayriihtiyarî, zarfı yırtmış, elimde titreyen mektubu okumağa başlamıştım.

Alelacele ve titrek bir elle yazılmış on altı sahife. Hayatta ancak bir defa yazılan ve bir defa alınan neviden bir mektub. Cümleler, noktasız, satır başsız, bir kelimeden bir başka kelime fışkırarak, apaçık bir yaradan akan kan gibi, durmadan dökülüyordu. Aradan bunca zaman geçmiş olmasına rağmen, bugün bile her satır, her kelime gözümün önüne geliyor. O mektubu o kadar çok okudum ki, günün veya gecenin her hangi saatinde, başından sonuna kadar ezbere tekrar edebilirim.

Bu katlanmış, küçük mavi kâğıd destesini aylarca cebimde taşıdım, baralarda, karargâhlarda, siperlerde mütemadiyen çıkarıp çıkarıp okudum. Ancak Wolhynie ricatinde, fırkamız düşman tarafından kuşatıldığı zaman, bu ateşli itirafnamenin yabancı ellere düşmesinden korktuğum için onu imha ettim.

Mektub şöyle diyordu: «Sana, şimdiye kadar altı defa mektub yazdım ve her yazdığım kâğıdı yırttım. Çünkü, hislerimi açığa vurmak istemiyordum, hayır istemiyordum. Mukavemete muktedir olduğum müddetçe kendimi tuttum. Haftalarca ve haftalarca müddet, hissiyatımı senden gizlemek için mücadele ettim. Seni bize, dost sıfatile ve her şeyden bihaber her gelişinde, seni şaşırtmamak için, ellerime, sakin durmaları, gözlerime, lâkaydlik taklidi yapmaları için emir verdim. Ekser zaman, kalbimin senin aşkınla nasıl yandığını sana göstermemek için, bilhassa haşin ve müstehzi davrandım. Beşer takati neye kadirse hepsini tecrübe ettim, hattâ o takatin hududunu bile aştım. Fakat bugün olan oldu, ve sana yemin ederim ki istemiyerek, ben bilmeden oldu Bunun nasıl olabildiğini de anlayamıyorum. Sonradan, o kadar fazla utandım ki, kendi kendimi dövmek, cezalandırmak istiyordum. Çünkü biliyorum, biliyorum ki kendimi sana zorla sevdirmeğe çalışmak büyük bir delilliktir. Bir kötürüm, bir sakat kızın sevmeğe hakkı yoktur. Kaderin yumruğunu yemiş olan ben kendi kendimden nefret ve istikrah ettiğim halde, sana yük olmaz mıyım? Tekrar ediyorum, benim gibi bir mahlûkun sevmeğe ve sevilmeğe hakkı